

IGEHIRDETŐ

Az Erdélyi Református Egyházkerület folyóirata

Kányádi Sándor

Folytonosság

áldozóhely volt szentély
pogány templom később keresztény
mutatja még egy-két mohos darab
a hajdani falat

most csak hely fű fa és bokor
tenyészet csöndjében élni akar
lábod ősi ösvényre ismer
akármikor jössz itthon van az isten.

Tartalom

Tanulmány

François Bovon: Az ördögös meggyógyítása. Lukács 4,33—37 399

Vasárnapi prédikációk

Adorjáni Zoltán: Ő csak a porba ír. János 8,6b.10—11	401
Lucien Boder: Pünkösöd után. Apostolok cselekedetei 2,42	403
Csiha Kálmán: Menekülés a viharból. Apostolok cselekedetei 27,18—27	406
Eszenyeiné Széles Mária: A próféta élete Isten kezében van.	
1Királyok 19,1—8a	409
Gálffy Zoltán: Imádság, Ige, szolgálat. Márk 1,35—39	411
Geréb Zsolt: A Szent. 1Péter 1,13—16	414
László Dezső: Az erőtlenekről gondot kell viselnünk!	
Apostolok cselekedetei 20,35	417
Pénték Árpád: A halottak a királyi szék előtt. Jelenések 20,12	420
Szekeres István: „Ne félj!” Ézsaiás 41,10	422
Hanspeter Wulff-Woesten: Prédikáció. Róma 1,14—17	424

Úrvacsoraosztás után

Ravas László: Jegy, pecsét és zálog. 1Korinthus 11,24—25	427
Ravas László: Az Étel ereje. 1Királyok 19,7—8	428

Esketési beszéd

Nagy László: A hűséges Isten ajándéka és jutalma.	
1Thesszalónica 5,23—24	430

Temetési beszédek

Nagy István: A főpásztor. 1Péter 5,4	432
Eduard Thurneysen: Az oltalom az élő Istennél van. Zsoltárok 36,8—10	433

A lapot alapította: dr. Csiha Kálmán és Nagy László
Főszerkesztő: Nagy László
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Az Erdélyi Református Egyházkerület Igazgatótanácsa

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.

Készült a Református Egyház Misztótfalusi Sajtóközpontjának
nyomdájában
Műszaki szerkesztő: Bálint Lajos
Számítógépes szedés, tördelés: Venczel Géza

Tanulmány

François Bovon
Svájc

Az ördögös meggyógyítása

Lukács 4,33–37

Amíg a daimón a görögök számára az istenséget, a numinozumot jelentette, addig az absztrakt to daimonion kifejezés az istenit vagy konkrété egy középlényt jelölhetett. A Septuaginta a daimoniont jó értelemben alkalmazza, és az akkori zsidó irodalom csatlakozik e felhasználási módhoz. Ez egy fejlett démonhitről tanúskodik. Az akkori görög világban a jó és a gonosz szellemekről egy dualista tanítás volt elterjedve. A daimonion mint az istenség görög értelemben vett megjelölése Lukácsnál csak egyetlen esetben adható (ApCsel 17,18). Számára is, mint a kortárs zsidóság számára, a démonok Istennel és az angyalokkal való ellenkezésben a kísértő szolgálatában állnak. Kárt és veszedelmet hoznak, de Lukács nem elmélkedik sem eredetükről, sem hatáskörükről. Számára minden azzal függ össze, hogy az emberekre hatást gyakorolnak. A lukácsi demonológia az őskeresztyén tradícióból és különösképpen Márkból származik. Ha Lukács nem is fejleszti tovább a demonológiát, de aláhúzza a Messiás győzelmét a démonok fölött, amit antropológiailag tájékozódva, mint az ember ajándékát és megszabadítását értelmezhetjük.

Az akatharton kifejezés a daimonion kifejezés után a görög számára pleonazmusként hat, de ez a Márkból való átvétel ad bonam parte lehetetlenné teszi ezt a magyarázatot. Úgy néz ki, hogy amíg a démonok szelleme az embereken uralkodik, addig a 35–36. versekben a pneuma és a daimonion szinonima fordulnak elő. A démon panaszkodik és megtámadja Jézust. A ti hémin kai szövege a sémita fülek számára ezt jelenti: „Miért avatkozol bele a mi ügyünkbe?” A görög olvasó inkább így érti: „Mi közös a mi számunkra?” Lukács az ea szót fűzi hozzá, vagyis egy kiáltást, illetve egy sóhajtást, talán azért, hogy a helyes sémita jelentést visszaadhassa. A következő vers eloszlát minden kétséget: „Azért jöttél, hogy elveszíts minket.” Egy ilyen szabadon alkalmazott szoterológiai és eszkatológiai diagnózis után egy éppen ilyen helyes krisztológiai identifikáló formula következik. A ho hagiosz tou Theou cím az Ótestamentumban gyökerezik és a Jézusra alkalmazott archaikus kifejezés (1. Bír 13,7; 16,17; LXX [Codex B] = Sámsonról és Zsolt 105 [106] = Áronról; Mk 1,24 és Jn 6,59). A kifejezés itt nem papi misszióra utal. Ezt az Istenhez való kapcsolatot és az Isten által átruházott missziót világítja meg. Lukács átveszi ezt a titulust.

Jézus hatalommal teljes szava nyugalmat ad és bejelenti a kiűzést. Az epitimaó (gáncsolni, rosszallni, kifogásolni — szidni, szitkozódni) ige, illetve héber és arám megfelelői a zsidó irodalomban technikai értelmet nyerhetnek, és akkor azt az igét jelölik, melyet Isten vagy az ő követe mond, hogy a gonosz lelkeket leigázzák. Az exerchomai háromszori szerepeltetése sem nem véletlen, sem nem esetlen: mindenik előfordulásnak megvan a maga elbeszélő funkciója, és ismétlése által Márkkal együtt a Messiás exercizmusának az emberek számára s így a Lukács evangéliuma olvasói számára való fontosságát akarja hangsúlyozni. Magáról a kiűzetésről azt mondja Lukács, hogy a démon vereségét nyilvánosan elismeri, mivel eltávozásakor a megszabadított embert középre löki, és hogy ez fájdalommentesen történik.

Nem csodálható, hogy a szemlélők mindenikét vallásos thambos tölti el. Jézus szava győzött a démoni világ fölött, mivel ő erővel és hatalommal teljes. Miként a tó hullámkörei, ha követ hajítunk a vízbe, hozza létre Jézus hatalmi logosza a csodát, ezért a thambos a nézőkben és végül ezért egy pozitív échosz az egész vidéken. Lukács szereti az ilyen általánosító megjegyzéseket.

Formatörténeti szempontból Lukács hí marad Márk csodaelbeszéléséhez, mert ő ehhez az anyaghoz hozzácsatlakoztathatja a maga szándékait. Egyedül az „Isten szentje” krisztológiai titulust fogja később kommentálni (4,41). A hallgatás parancsa, mely oly nagyon foglalkoztatja Márkot, számára talán a Jézus győzelmének és a démonok vereségének a jele; a fimoó ige jelentése „a szájat szájkosárral lezárni”. Hogy ez „a hallgatásra készíteni” átvitt értelem a vulgáris nyelvi szinten él-e, számomra nem világos. Bizonyos azonban a használata a mágiában a „kötés” vagy az eskü általi megerősítés kifejezésére.

Fordította: Nagy László

(Das Evangelium nach Lukas. Lk 1,1—9,50. Zürich, Benziger Verlag, 1989. 222—223.)

Vasárnapi prédikációk

Adorjáni Zoltán

Ő csak a porba ír

Alapige: János 8,6b.10—11
Bibliaolvasás: János 8,1—11

Nehéz volt a bűnös asszonynak megállania Jézus előtt. De nehéz volt a tömeg számára is Jézus előtt megállania. Nehéz nekünk is némelykor Jézus elé állnunk. Mégsem kerülhetjük el a vele való találkozást, mert eljön istentiszteletünkre, eljön ünnepünkre, akárcsak a felolvasott Ige szerint a jeruzsálemi templomba. Imádkozzunk azért, hogy meg tudjunk akkor is állni előtte, amikor kellemetlenné válik a vele való találkozás.

A most felolvasott történetben a Bibliában sehol máshol fel nem lelhető megjegyzést olvashatunk: Jézus ír... Jézus ír — a porba. A zsidók lombsátoros ünnepén, a jeruzsálemi templom külső udvarában, az úgynevezett Salamon tornácában, ahol ünnepek alkalmával a rabbik tanították a törvényt, most Jézus tanít. Ő a páratlan tanító, a *rabbi* lehajolva ír. A porba ír...

Milyen különös! Nem maradt számunkra tőle egyetlen tollvonás sem, s azt, amit egykor a templom udvarán a porba írt, talán a szél söpörte el; vagy észre sem véve újja vonását, összetaposta később a tolongó ünnepi tömeg. Sohasem tudhatjuk meg, hogy mit írt a porba, amikor azon a botrányossá váló ünnepen elébe állították a házasságtörésen kapott asszonyt.

Milyen szégyen! Az ünnepen, Isten házában hogy történhetett ilyen botrány? Mit keres az Isten házában, az ünnepen egy ilyen asszony? És milyen ünnepontás ez azok számára, akik az ünnepet megszentelni mennek a templomba! Mekkora szégyent hoz ez az asszony az egész gyülekezetre!

De milyen gyülekezet az, mely ennyire tapintatlanul botrányt kelt, az ünnepen pellengérré állítván a cédát?! Gyülekezet-é az, amelyik így ünnepel? És ez nekik ez az ünnep, ez az istentisztelet?!

Hát nem felháborító-e az, hogy akit a tegnap csalni láttam, akiről jól tudom, milyen, ma itt van velem a templomban, az istentiszteleten? Hát nem háborít-é fel az, hogy aki ellenem is vétett, most vasárnapot ünnepel velem? És vajon nem fogalmazódik-e meg bennem az a gondolat, hogy az ilyen emberek szégyent hoznak a gyülekezetre? Nem gondolok-e azonnal arra, hogy ha ilyenek jönnek velem együtt a templomba, akkor én inkább többé soha nem megyek abba a templomba?

Milyen zaklatottak vagyunk némelykor az Isten házában! Bizony olykor-olykor itt sincs nyugodalmunk — egymástól. Sértve érezzük magunkat, mint hajdan azok, akik akkor, amikor a züllött Mária Magdaléna a Jézus lábához hajolt a poklos Simon házában, megbotránkoztak; mint azok, akik akkor, amikor Jézus bűnösökkel, megvetett és csalo vámszedőkkel ült le enni és beszélgetni, felháborodtak. Ilyenkor mennyire csak a magunk érzéseire hallgatunk. És mennyire nem tudunk figyelni Jézusnak a felénk is mondott szavára: Értsd meg te is: a betegeknek orvosra van szükségük, én a bűnösökért jöttem, és azért, hogy megtérésre hívjam őket. Ne szégyelld azt, akit én nem szégyellek. Ne a bűnöst nézd mellettem, hanem szeretetemet lásd meg, mely ugyanúgy a tied, mint az övé.

Itt a templomban, ahol titkos vagy rajtakapott bűnösök annyian összegyűlünk vasárnapot ünnepelni, Jézus szól hozzánk, Jézus tanít minket, mint hajdan a Salamon tornácában. Itt, ahol egy hozzátok hasonló bűnös, titkos vagy rajtakapott bűnös lekipásztoron keresztül is maga Jézus tanít benneteket. Egyedül az ő Igéjére figyeljünk. Egyedül az ő szeretetére, mely a tied és az enyém. Ne azt állítsd középre, aki közülünk a „bűnös” ember, és aki most itt van veled együtt a templomban. Te istentiszteletre jöttél. Jézust hallgatni jöttél. Ünnepelni jöttél. Ha csak az embert

nézed, a bűnöst vagy a bűnösebbet, akit jól ismersz bűneivel együtt, akkor milyen áldást viszel haza innen? Ha csak az embert nézed és a bűnt, akkor csak az emberek bűnével és a te bűneiddel ménsz haza. De nem Krisztussal, az ő Igéjével, az ő szeretetével.

Jézus ír... A porba ír.

A templom udvarán csak Jézus marad és az asszony. Senki más. Az asszony lehajtott fejjel és megszegyenülve áll. Szava sincs. Nem mentegetőzik. Tettén nem szépít. Nem magyarázza azt, hogy nem ő az első e bűnben, és hogy vannak nála bűnösebbek is.

Egyedül van a Mesterrel. A Mester még ír a porba, aztán felegyenesedik és megszólal: „Asszony, hol vannak azok a te vádolóid? Senki sem kárhoztatott-e téged?”

Az asszony talán most, csak most tekint fel, és csak most veszi észre, hogy egyedül maradt. Hogy teljes lett a csend. Hogy nem hallja többé az őt idehurcolók vad és kárörvendő ordítását és kaján röhögését. Isten tudja, mi fordult meg a fejében: Istenem, vajon kicsoda ez az ember, aki meg tudta fékezni ezt a megvadult tömeget? A tömeg békén hagyott, attól már nem kell félnem. De vajon mit fog mondani ő, és vajon mit fog tenni? Talán a verésre gondol, mellyel megcsalt férje várja? Vagy a megszegyenülésre, amelyet sohasem mos le róla senki? A szomszédok ujjal fognak rámutatni: ugye emlékszel, ez volt az... A háta mögötti suttogásokra és összesugdosásokra?

Félve válaszol: „Uram, senki.”

Csak Isten tudja, mi ment végbe benne, amíg egyedül, némán és félve állt Jézus előtt. De bizonyára ez volt az első igazi imádsága és az első igazi bűnbánata. Mert az igazi bűnbánat Jézus elé való állás és alázatosan váró figyelem.

Milyen a mi Jézus elé való állásunk itt a templomban? Bűneink magunk és mások jogos vagy jogtalan vádjainak súlya alatt milyen imádságaink fakadnak?

Imádságainkban nem vagyunk egyedül. Fohászainkban ott tolonganak a minket vádlók, akiket viszont vádolva mi sorakoztatunk fel. Ilyenkor bosszúsán és haraggal imádkozunk. Nem őszinte, igaz bűnbánattal.

Mentegetjük magunkat. Mások sokkal nagyobb bűneire hivatkozunk. Hányszor inkább csak a mások bűnét imádkozzuk el és nem a magunkét. Hangos panaszainkban és mentegetőzéseinkben sokszor már meg sem halljuk Jézus csendes kérdéseit. Talán képtelenek vagyunk meglátni tiszta, szerető, meleg tekintetét. Imádkozunk, de nem nyerünk békességet, és elmarad a feloldozás öröme, mert mások képmutatásával és ítéletével vagyunk elfoglalva. Mert legtöbbször csak azzal törődünk, hogy jogos vagy jogtalan vádlóink talán nem is igazi keresztyének.

De ez csak addig van így, amíg nem maradunk egyes-egyedül a Mesterrel és nem figyelünk egyes-egyedül az ő kérdéseire és válaszaira. Nem nyerhetünk mindaddig bűnbocsánatot, amíg meg nem halljuk és szívünkbe nem zárjuk felmentő ítéletét és szeretetét. Csak az ő szeretete tesz képessé arra, hogy többé ne vétkezzünk.

Az igazi bűnbocsánat elnyeréséhez az szükséges, hogy imádságaimban ne vigyek elébe mást, csak magamat és az én saját bűneimet. Még azt sem, aki bűnre csábított; azt sem, aki rossz tanácsot adott; azt sem, aki nem figyelmeztetett; azt sem, aki kihasználta esendőségemet. Meg kell tanulnunk csak Jézusra nézve imádkozni. Nem nézegetve másokra, sem az ellenünk vétkezőkre, sem a nálunk látszólag bűnösebbekre. Meg kell tanulnunk Jézusra hallgatni. Az imádság nem arra való, hogy abban Jézus előtt másokkal vitatkozzunk. Az imádság nem magamért mondott védbeszéd és nem mások elleni vádbeszéd: Meg kell tanulnunk a szégyent is vállalni Jézus előtt. Meg kell tanulnunk meghallani azt, amit ő mond: Ha csak rám tekintesz, ha csak előttem állsz, akkor nem lesz már fontos a vádló és annak vádaskodása. Tiszta leszel és felszabadulsz bűneid súlya alól.

Aki csak egyszer is így tudott megállni Jézus előtt, az nem felejt el ezt a szavát sem: Aki teljesen büntelen, csak az merészelje az első követ dobni. Csak az merjen büntetni másokat.

Így nyered el bűneid bocsánatát és ezzel együtt a megújuláshoz szükséges erőt.
Jézus a porba ír.

Mi megváltoztathatatlan ítéleteket mondunk ki egymás felett. Szívekbe vágó köveket dobálunk egymás felé. Egymás homlokára bélyegeket sütünk, amíg Jézus csak a porba ír.

Jézus csak a porba ír... Ujja vonásait ott a templom udvarán, ahol elítélni és elítéltetni akarták a bűnös asszonyt, talán a szél söpörte el, vagy összetaposta később a sokaság. Így Jézustól egy árva betű sem maradt reánk. Amit egykor a porba írt, elfújta a szél, vagy eltaposták az emberek.

De szívek mélyére kitörülhetetlenül és örökre beírja bűnbocsátó és megújító szeretetét! Ámen.

Lucien Boder

Svájc

Pünkösöd után

Alapige: Apostolok cselekedetei 2,42

Bibliaolvasás: Apostolok cselekedetei 2,22–42

Lapalisse azt mondta a maga számára, hogy a pünkösöd utáni idő az egyház építésének az ideje. A tanítványok csoportja a Szentlélek ösztönzésére közösséggé lesz, közösségek szervezetévé válik, mely Izráelen kívül is szerveződik és gazdagon gyarapodik. Amint az egyház gyarapodik, úgy lesz olyan társadalmi valóság, mely kialakítja saját arculatát és megmutatja eredetiségét. Így történetét is. Az egyház a maga szabályaival, szokásaival és tanításával szociális testté lett. Még nem volt minden a helyén, amikor ez a mozgalom elindult, pályája hosszú lesz, telehintve nehéz és fájdalmas szakaszokkal, visszafordulásokkal. De pünkösöd óta történelem kezdődött, és a keresztyének egy olyan létmódot, egy olyan életet és olyan cselekvési módozatot fejlesztenek ki, mely tulajdon sajátosságuk. Egy olyan világban kezdenek élni, melynek értékeiben nem részesednek, hanem elutasítják azokat. E világban való élet feszültségét úgy fogadják, mintha nem lennének a világban. Így gyakorlatukban komolyan veszik az apostoloknak a „világ elhagyására” vonatkozó parancsolatát annak érdekében, hogy hűségesek maradjanak Krisztus üzenetének eredetiségéhez.

A pusztai remeték és a szerzetesek a hit élete és a mindennapi élet gyakorlata közötti egyezés keresésének a szélsőséges példái.

Ma ennek a 2000 éves tapasztalatnak az örökösei vagyunk. De minden nemzedék számára egyaránt fontos e világban való helyünk megtalálása. Hogyan élhetünk az evangélium hirdetésének érdekében úgy ebben a világban, mintha nem lennénk ezen a világon? Hitünk és cselekedeteink egyeztetéséről van szó. Arról van szó, hogy világosan különbséget tegyünk az evangélium üzenete és a társadalom uralkodó ideológiája között. A világ visszautasítása nem jelenti szükségszerűen az abból való kivonulást, a remeteséget. Más lehetőségei is vannak keresztyén felelősségünk vállalásának, miközben folytatjuk életünket a magunk városában vagy a magunk falujában. Más lehetőségeink is vannak, hogy keressük a keresztyén feleletet a világ kihívására, azokra a kérdésekre, melyeket a modern világ tesz fel számunkra. Így folytonosan megdöbbenünk, néha megzavarodunk vagy bosszankodunk. De tisztában kell lennünk magunkkal, és el kell fogadnunk azt, hogy életgyakorlatunk egynémelyike értetlenséget vált ki. Ezért bizonyos körök minket és egyházunkat múzeumi tárgyakként tekintenek.

Ez a szemlélet gyorsan terjed, és azt állítja, hogy az egyház élete nem más, mint gettóban való élet, hogy ennek az életnek nincs semmi kapcsolata azzal a világgal, melyben élünk.

Ha idáig eljutottunk és ha tovább akarjuk folytatni utunkat, akkor komolyan fel kell tennünk azt a kérdést, hogy nincs-e veszélyes ellentmondás a saját

társadalmunkhoz való hasonulás előtti elzárkózás és azon kijelentés között, mely szerint az evangélium üzenete a föld összes lakói számára szóló ígéretet tartalmaz.

Arra gondolok, hogy azt az ellentmondást, melyet bizonyos életgyakorlataink táplálnak, nem tartalmazzák az apostolok tanácsai. Amikor gyülekezeteink visszavonulnak önmagunkba és a végsőig moralizálnak, amikor inkább készek a bíráskodásra, mint a befogadásra, igen, akkor a gyülekezetek nem keltenek vágyakozást, és akkor Durand és Dupont (vagyis Kis és Nagy, Kovács és Szabó) azoknak az embereknek a szegényes véleményével marad, akik magukat meggyőződéses hívőknek tartják. Így aztán Durand és Dupont (vagyis Kis és Nagy, Kovács és Szabó) visszavonulnak és kijelentik, hogy van nekik hitük, de nem gyakorolják azt. Elismerik Isten létét, elismernek egy Istent, de Durand és Dupont (vagyis Kis és Nagy, Kovács és Szabó) számára a hit itt véget ér. Jobban vagy kevésbé ismerik a katekizmus bibliai történeteit, de nem érzik szükségét annak, hogy a hit minden következményét levonják a maguk számára. Ez éppen olyan, mintha ismernék az építőanyagok létét, de nem próbálják ki a hajlék vagy a ház építésének örömet, holott mégiscsak szükségük lenne rá. Durand és Dupont (Kis és Nagy, Kovács és Szabó) csak olyan emberekkel találkoztak, akik összekeverték és ízetlenné tették az evangélium üzenete tisztaságának megőrzésére vonatkozó rendet a kizárólagos igazak gyülekezetébe való feltörekvés akaratával.

Ha az apostolt végighallgatjuk, akkor megállapíthatjuk, hogy egy olyan gyülekezetet, a pünkösöd utáni első egyházat írja le, amelyik vágyat ébreszt, egy olyan gyülekezetet ír le, amelyik össze tudta egyeztetni a maga identitásának kisugárzását és megőrzését. Az apostol egy olyan közösséget mutat, amelyik életmódjával az időben gyökerezik, egy olyan gyülekezetet mutat, mely élő és missziói közösség. Ez a gyülekezet számunkra modell, és pedig egy olyan modell, amellyel újból és újból szakadatlanul azért találkozhatunk, hogy megtudjuk azt, hogy hol és hogyan állunk egyházunk életével. Olyanok vagyunk-e, mint Durand vagy Dupont (Kis és Nagy, vagy Kovács és Szabó), vagy olyanok vagyunk-e, mint azok, akik a húsvét evangéliumát sokkal építőbben igyekeznek élni? Azért, hogy túlhaladjuk az elkötelezéstől való félelmet, mely Duranddal és Duponttal (vagyis Kissel és Naggyal, Kováccsal és Szabóval) ezt mondatja: „Hiszek, de hitemet nem gyakorolom”, szükséges felfedeznünk azt, hogy a Názáreti Jézus követésére való elkötelezés nem börtönbe való elzárkózás vagy a világból való kivonulás, hanem állandó növekedés, hogy valóban felnőttek lehessünk. Mert valóban ez az, ami lehetővé teszi a pünkösdkor született gyülekezetben való életet.

Péter apostol a következő megállapításból indul ki: Jeruzsálem embere, aki megkeresztelését kéri, vagyis Durand és Dupont (Kis és Nagy, Kovács és Szabó) és én és ti, akik most hallgattok engem, akkor, amikor hallottuk a Jézusról szóló beszédet, egy mag vettetett belénk, amelyik kicsírázott. Szabad visszautasítanunk ettől a csírától a gyarapodás jogát? Vagy tegyük fel másképpen a kérdést: Mit tehetsz, hogy az növekedjék?

Az az egyház, melyet Péter képvisel, egy olyan egyház, mely lehetővé teszi a kicsírázott magnak, hogy olyan növény legyen, mely a maga részéről meghozza gyümölcsét. Ez egy olyan egyház, ahol azok, akik a hitnek ebből az új valóságából születtek, kivirágozhatnak. Ez egy olyan egyház, amelyik négy olyan elemnek ad kiváltságot, melyek részt vesznek és összefonódnak ebben a nagykorúvá válás folyamatában. Ez a négy elem a tanítás, a testvéri közösség, az úrvacsorában való részesedés és a gyülekezeti imádság.

Pár pillanat alatt vizsgáljuk meg ezt a kérdést egy kissé közelebről. Mindenekelőtt a tanítás kérdésével kapcsolatban állapítsuk meg azt, hogy nem elég hirdetni az embereknek, hogy Jézus Krisztus halála és feltámadása által meg vannak mentve, de lehetővé kell tenni számukra annak megértését is, hogy milyen következményei vannak. Meg kell mutatni számukra azt, hogy mi az Isten szándéka az emberekkel a történelem folyamán. Ezért kitartásra van szükség, hogy az örömhír hirdetésében messzebbre jussanak. Nem elég csak ismételni a szavakat, a hibákat élő

eseményekké kell változtatni, néhány dolgot a beszélgetők valóságának a szintjére kell hozni. Kitartásra van szükség, hogy elvezessék őket életmódjuknak az evangéliummal való egyesítésére, arra az életformára, hogy az örömezenet legyen cselekvésük motorja. Durand és Dupont (Kis és Nagy, Kovács és Szabó) felnőttek, de nekik a hitről gyermekies felfogásuk van, bár világos, hogy ők a hitet ostoba dolognak tartják, mely csak az együgyűeknek jó. A tanítás erőfeszítése az kell hogy legyen, hogy megmutassa számukra azt, hogy az, amit a gyermekeknek gyermekies szavakkal mondanak, akkor, amikor azt a felnőttekhez illő szavakkal mondják, akkor az teljesen a felnőttekre vonatkozik.

Ez az egyház azért fejlődik, mert jobban érti az evangéliumot, mely az egyházat megalapozza, de az apostol megjegyzi, hogy ez egyben a testvéri közösséghez, a szolidaritáshoz vezető kegyelem. Mindazt, amit a gondolatiság és a hit síkjában élnek, meg kell találni a cselekedetek színvonalán is. Ha ez többé már nem az azonos meggyőződésben való részesedés, és ha ez nem a valóság szintjén való részesedés, akkor nem lehet szó szolidaritásról. Az emberről szóló keresztyén tanításban nem mondhatjuk azt, hogy az egyik oldalon van a fej, vagyis a szellem, a másik oldalon az anyag és az anyagi kérdések. A kettő nagyon szorosan össze van kötve. A kisugárzó egyház az az egyház, melynek tagjai megértették, hogy nekik mind a szellemi, mind az anyagi síkon felelősöknek kell lenniök. Így az a jó öreg kollektá, vagyis az adakozás előtti imádság, melyet oly gyakran visszautasítottunk az istentisztelet befejezésére, sokkal jobb helyet érdemelne meg. De ennek érdekében meg kéne szüntetnünk, hogy azt a szeretet unalmas gyakorlatának vagy a presbitérium elviselhetetlen zsarolásának tekintsük. Az adakozás ezzel ellentétben a szolidaritás jegye, az azokkal való osztozás, akik ugyanabban a meggyőződésben élnek, mint mi. De miért fogadjuk el a szellemi, intellektuális meggyőződésben való részesedést, ha képtelenek vagyunk a fennmaradó kérdéseket is megosztani? Milyen szolidaritást gyakorolunk? Egyszerűen csak olyant, ami nem kerül nekünk semmibe sem?

Ennek az egyháznak a harmadik lényeges és konstitucionális eleme az úrvacsora ünneplése. „Az úrvacsora az az eszköz, mely által az, aki halott volt és aki most él, ki tudja fejezni jelenlétét és üdvözítő erejét az övéi között” (Ph. Menoud). Pontos jelenlevőként az úrvacsora ünneplésében a hívők Krisztusban élnek. Ugyanannál az asztalnál találkoznak vele, aki egyesíti és testvérekké teszi őket.

Az egyház leírásának utolsó ismérve az imádság. Az imádságban való közös kitarás a testvérekkel és a Feltámadottal való közösség logikus kiegészítése. Ez a közös imádság elhozza a gyülekezet számára a gondot és a bánatot, de az örömet és az elismerést is. Ez a közös imádság teszi a felebaráthoz vezető utat sajátossá.

Azt lehetne mondani, hogy az egyháznak ez a modellje csak a tegnapi számára volt jó. De vajon nem kéne-e néhány más dolog is máma? Bizonyára az ismeretekben és a részesedés módjában való haladás érdekében más eszközöket is használunk. De alapjaiban minden időben e négy elemre van szükségünk az egyházi életünk építéséhez.

Pünkösöd után az istentiszteleti rendtartás előírása szerint számunkra most az ünneptelen félév következik. De milyen hétköznapokat fogunk élni? Milyen hétköznapokra van szükségünk? Olyan hétköznapokat élünk, melyek azokat a Durandokat és Dupontokat születték, akik csak azért, hogy ne hasonlítsanak hozzánk, visszautasították, hogy elkötelezzék magukat. De ez a rutin és az aluszékony meg szokottsága. De ekkor álmodhatunk-e olyan hétköznapokról, amikor az emberek megvidámíthatnak, mert táplálhatják hitüket tanítás, emberi kapcsolat és közösség által? Ekkor ez a hétköznaposság rendkívülivé változik, mert mindenki számára lehetővé teszi, hogy megvalósítsa önmagát, hogy cselekedeteit egyeztesse gondolkodásával.

Elindulni ezen az ösvényen nem jelenti a közösség építése e közönséges útjának a lebecsülését, mivel ez a nagyon régi modell kiállta a próbát.

Pünkösöd után vagyunk, és miként az apostolok, mi is építeni kezdjük az egyházat ott, ahol vagyunk. Bizonyos, hogy nem vagyunk egyedül, de igaz, hogy nagyon protestáns módon még egyáltalán nem beszéltem a Szentlélekről, de ő azért tartozik

hozzánk, hogy elindítson bennünket az úton. Ez a mindennapok célja, és nagyon gyorsan megkockáztatjuk annak a benyomásunknak a kifejezését, hogy ez nem más, mint a megszokott, és nincs semmi rendkívüli benne. És ha a tanulás gyakorlásában, a szolidaritásban, az úrvacsorában való részesedésben és az imádságban való állhatatosság olyannyira családias lesz számunkra, hogy az a mi szokásunkká válik — az lesz a jó!

Álmunk nem kezd hozzá ennek megvalósításához? Egy sugárzó és kisugárzó gyülekezet rendkívülisége nem válik-e számunkra megszokottá? De akkor a Durandok és a Dupontok még mennyi ideig tudják elviselni azt, hogy csak higgyenek és ne gyakorolják a hitet?

Vajon az összes Durandok és Dupontok számára elérkezik-e az az idő, amikor találkozunk egyházunk ösvényein, melyet sugárzó és kisugárzó gyülekezetté tettünk, és amelyik vidáman indít el a hit gyakorlásának útjaiban. Ámen.

Fordította: Nagy László

Csiha Kálmán

Menekülés a viharból

Alapige: Apostolok cselekedetei 27,18–27
Bibliailvasás: 1Korinthus 13,1–13

Ebben a történetben Pál utazásáról olvasunk. Fogolyként viszik Rómába, és úgy utaztatják át a tengeren.

Jó nekünk erre az utazásra figyelni, mert mi mindannyian utazunk. Nem is gondolunk rá, hogy a Nap körül utazunk. És az egész naprendszer óránként 360 000 kilométeres sebességgel halad valahová a világűrbe a Herkules csillaghalmaz felé, de még nem tudjuk, hogy hova is megy. Amíg lejátszódik az egész emberi történelem, rajta vagyunk egy csodálatos csillagon, egy valóságos csillagvonalon, és nem tudjuk, hogy honnan indult és hová megy. De nemcsak a csillagokkal utazunk, hanem együtt utazunk az emberiséggel. Vajon mi lesz az emberiség sorsa? Vajon békeség lesz, szép igazság lesz, nyugodt öröm lesz, vagy gyilkosság lesz? Népek támadnak egymásra, és könyörtelenül kiirtják egymást? Vajon merre utazunk az időben? Nem tudjuk, hogy merre utazunk, de utazunk. Lehet, hogy nem törődünk vele. Akkor is utazunk. És utazunk itt Erdélyben is. És utazunk a mi erdélyi református anyaszentegyházunkban is, ahol közel 500 anyagyülekezet, 135 leányegyház, 383 szórvány van. Utazunk a népünkkel együtt. Merre utazunk? Hova utazunk, mi lesz velünk? Mi a következő állomás?

De egyénenként is utazunk. Isten ebben az ősi gyülekezetben ültetett fel csillagvonalára, ezen utaztatok a szálló évekkel. Istennel együtt utazunk a gyermekkortól a férfikorba, a férfikorból az öregkorba. Vele utazunk az egészségből a betegségbe, vele utazunk a földi életből a halálba. Hova utazunk? A mennyországba utazunk? A kárhozatba utazunk? Lehet, hogy azt mondod, nem törődöm ezekkel az utazásokkal, de mégis utazol. Lefekszel este, és nem gondolsz rá, de utazol a csillagokkal, utazol az emberiséggel, utazol Erdéllyel, utazol a mi magyar református anyaszentegyházunkkal, utazunk az egész világgal. Merre utazunk? Az örök életbe vagy az örök kárhozatba? Szüntelenül utazunk.

Pál apostol tudta, hogy honnan utazik és hová utazik. Úgy írta az egyik levelében: akár élünk, akár halunk, az Úr vagyunk. Ez a kiindulási állomás. Ha az Úrban hiszünk, akkor az Úr Isten egyik kezéből indulunk és az Úr Isten másik kezébe érkezünk. Minden emberi bizonytalanság és bizonytalan cél ellenére az Úr Isten erős, ölelő karjai között utazunk. Sokszor nehéz ez az utazás. Pál apostolnak is nehéz volt, amikor rájuk szakadt a vihar, amikor több napon át sem nap, sem csillagok nem látszóttak, amikor minden reménységük elvétellett életben maradásuk felől, amikor a saját kezükkel hányták a tengerbe a hajó felszerelését. Majd a hajó szállítmányát.

Aztán összetört a vitorla. Lehet, hogy elszakadt a kormányrúd. Tizenhét napon át sem a nap, sem a csillagok nem látszóttak.

Ismered-é, testvérem, ezt az utazást? Ugye ismered? Amikor saját kezdeddel hánytad ki a hajó felszerelését és rakományát. Amikor saját kezünkkel próbáltuk kormányozni a hajót, de többet már nem lehetett, amikor sem nap, sem csillagok nem látszóttak. Amikor börtönökben és munkalágerekben vagy idehaza minden reménységünk elvételét életben maradásunk felől. Ismered-e ezt az utazást? És azt a fél évszázados vad vihart, amikor beborult az ég s még a csillagok is elvételtek. Mert ha nincs remény és nincs napsugár, legalább csillagok legyenek. Így írja Reményik Sándor az egyik versében: „Zöld csillagok, szíven fogott a szó, Istenem, Te tudod, nem kívántam soha sokat, csak élni, szeretni és meghalni zöld reménység-csillagok alatt.” De sokszor még a csillagok is elvételtek.

Mi maradt Pálnak és mi maradt nekünk? Abban a vad éjszakában Pál mellé állt az Isten angyala s azt mondta: ne félj, Pál, a császár elé kell néked állnod, és mindazokat, akik veled utaztak, néked adtam és senki sem fog elveszni közülük. Hát ez maradt! Az Isten angyala, az Isten Igéje, az Úr szava, ami erősebb volt minden viharból és minden tizenhét napos vagy fél évszázados sötétségben. Ez maradt számunkra: az Úr Jézus üzenete. Nekünk is ez maradt! Titeket is ez tartott meg, hogy ne szédítsen meg benneteket az úgynevezett új világnak sok kísértése. Maradjatok hűségesek az Isten szavához, az Isten angyalához, aki mellénk áll, aki a legnagyobb sötétségben is mellénk áll, mert mindent kidobálthat az emberiséggel a vad vihar, de Istent elvenni tőle nem lehet soha, és aki az Úrral marad, az megmarad.

Utaztatok ti is, testvéreim, itt Vámosgálfalván. Minden emberi bűn és nyomorúság ellenére szépen utaztatok. Mert ez a templom mindig tele volt. Mert itt mindig hallottátok az Isten angyalának szavát: Ne félj, Pál, veled vagyok. Maradjatok hűségesek a templomhoz, maradjatok hűségesek ehhez az örökkévaló Istenhez és az ő szent Fiához, az Úr Jézus Krisztushoz. Pálnak Isten ajándékba adta mindazokat, akik vele utaztak. Pál az Úr Jézus Krisztussal utazott a viharban. Mi is Jézus Krisztussal utazunk mindaddig, amíg hűségesek vagyunk és maradunk hozzá. Isten bennünket az Úr Jézusnak adott ajándékkul. Ugye emlékszel még a konfirmáció első kérdésére? Akár élek, akár halok, nem magamé, hanem az én hűséges Uramnak és Megváltómnak, a Jézus Krisztusnak a tulajdona vagyok. Mi az övéi vagyunk! Ez a mi legnagyobb kincsünk. Ez a mi örök bizonyosságunk! Ez a megtartó isteni üzenet: az övé vagy. Tudod, mit jelent ez? Kerülhetsz egyszer a legnagyobb félelembe, kerülhetsz kórházba, kerülhetsz egyszer halálos ágyra, mert egyszer mindegyikünk oda kerül, de ott lesz veled Jézus és azt fogja mondani neked: ne félj, én veled vagyok.

A vad vihar után megérkeztek a partra, amit Isten ígért nekik. Melite, Málta szigete azt jelenti magyarul: a megmenekülés szigete. Tudjátok, az úgy van, hogy aki megjárta az élet sötét útjait, az megtapasztalta, ha Istenben hívő szívvel járta meg azt, hogy Isten a legmélyebb ponton is, a legnagyobb viharban is mindig odahelyezett elébünk egy Máltát, a megmenekülés szigetét. Amikor elszakadt minden kormányrúd és amikor összetört minden evező, az Isten ott volt és lehajolt utánunk és magához emelt bennünket. Ez az ő kegyelme! Higgy ebben a máltai szigetben! Ezt adja Isten Jézus Krisztus szeretetében és megváltásában mindannyiunknak.

Megérkeznek Málta szigetére, és Isten ott egy nagy tüzet rakat. Milyen boldogok lehettek, amikor átfázva, csuromvizesen, a vad viharból megszabadulva megérkeztek és tűz fogadta őket, mely mellett megmelegíthették didergő testüket és megszárázhatták átázott ruhájukat. Az Isten rakatta ezt a tüzet.

Az Isten ma is rakatja a tüzet. Minden templomban ez a tűz ég. Anyaszentegyházunk közel ezer gyülekezetében, a szórványokkal együtt, ez a tűz ég. Tömött templomokban és családi otthonokban, ahol 2–3-an gyűlnek össze az istentiszteleteken, ez a tűz, az Isten tüze lobog. Ha voltunk hajótöröttek — hisz ki ne lett volna közülünk hajótörött, hisz kinek ne lett volna valamikor nagy seb a lelkén, és kinek ne lenne majd ezután? —, jusson eszünkbe, hogy van egy sziget és van egy tűz, ahová el lehet jönni, ahol didergő lelkünket fel lehet melegíteni, ahol vár bennünket

Isten. Sok tűz van ezen a világon. Vannak drága és áldott tüzek: egy édesanya, egy édesapa szeretete, egy nagyszülő jósa, egy gyermek ragaszkodása, egy hitvestárs hűsége! Milyen áldott és drága tüzek ezek. Mellettük is melegszik a lelkünk. De ezek a tüzek mind kialusznak egyszer. Előbb-utóbb itt a földön kialusznak ezek a tüzek, és csak az emlékük marad. De a fényképeken keresztül is átcsap az emlékezés melegsége. És vannak nagy lobogó tüzek, a gyűlölet tüzei, a világháborúk tüzei, a népek egymás elleni gyűlölködéseinek tüzei. Emberekkel táplálják ezeket a tüzeket, melyek több tízmillió embert pusztítottak el a második világháborúban és a különféle lágerekben, fogolytáborokban, ki tudja hol. Vannak nagy tüzek, gyilkos tüzek, melyek felégetnek házat, embereket, népeket, országokat. Emlékeztek még ezekre a nagy tüzekre? De minden ilyen tűznek vége lesz egyszer, mert minden ilyen tüzet megítél Isten. A gyűlöletnek nincs örök hatalma, csak annak a szeretetnek van örök hatalma, amelynek a himnuszát hallottuk az istentisztelet elején. Ne féljete a vad tüzeiktől! Egy tűz van, ami soha el nem alszik, ami gyógyít és melegít, ami átölel és életet ad: az Istené. Itt lobog e szent helyen.

Pál apostol amikor odajutott a tűz mellé, akkor érezte meg igazán, hogy nem elég csak elfogadni ezt a tüzet, rakni is kell ezt a tüzet, segíteni kell a tűzrakásban. Mert nem elég csak elfogadni ezt a szent tüzet, hanem éleszteni és táplálni kell azt. Úgy örülök, hogy itt lehetek közöttetek. Ismerem a múltatokat, de megkérdez most benneteket Isten és megkérdezlek én is titeket: szolgáljátok-e e szent tüzet? Rakjátok-e a szeretet tüzeit, a hit tüzeit? Áldoztok-e érte? Megdobban-e szívetek abban a felismerésben, hogy ennek a szent tűznek nem szabad elaludnia, mert csak addig élünk, amíg ez a tűz lobog? Rakjátok-e a tüzet? Pál apostol tudta, hogy rakni kell. Elindult, és összegyűjtötte a száraz venyigéket, a száraz ágakat, és odatette a tűzre. Ezek a letört ágak végleg elpusztultak volna, végleg elkorhadtak volna, és semmi haszon nem lett volna belőlük. De Pál tudta, hogy minden letört ágba bele van rejtve a fény és a meleg, csak tűzre kell tenni azokat. A tűzön átmelegednek ezek az ágak, és ha égni kezdenek, kijön belőlük a fény és a meleg. Látjátok, ilyen minden emberi lélek. Isten tüze nélkül korhadó ágak vagytok csupán. Élünk, küszködünk, nyomorkodunk, zúgolódunk, káromkodunk, keserűek vagyunk, összetörtek, elkorhadunk, föld-dé leszünk és nincs tovább. Pedig minden lélekben ott van a fény és a meleg. Az az ajándék, amelyet Isten adott, az az erő, az a szeretet, amelynek ki kell nyílnia bennünk, hogy áldássá legyen, olyan áldássá, melynek nemzedékeken keresztül őrizzék az emlékét. Gyűjtsétek össze az ágakat, azokat az embereket, akik látszatra elszakadtak Istentől. Lehet, hogy ezek az ágak azok az ifjak, akiket nem fűt az evangélium tüze. Öleljétek magatokhoz ezeket az ágakat, az unokákat, a gyermekeket, a szomszédot, a rokont, és hozzátok ide a tűz mellé, a Szentlélek Isten, az Isten tüzéhez, hogy kinyílnak a lelkek és a lelkekből kiáradjon a fény és a meleg, hogy a lelkekben kivirágozzék a szeretet, a reménység, a bizalom és a jószág.

De lehet, hogy kígyók is vannak. Akkor is voltak. Pál apostol amikor magához ölelte az ágakat, észrevétlenül magához ölelt egy viperát is, mert az úgy meg tudta merevíteni magát, hogy az apostol azt hitte, faág. A vipera megmarta. Akkor mindnyájan azt hitték, hogy el fog pusztulni. De Pál apostolnak eszébe jutott az Úr Jézus mondása, hogy aki benne hisz, ha halálos mérget iszik is, az sem árt meg neki, és ha mérges kígyókat vesz is fel, nem pusztul bele. És tudta, hogy őt ez az apostoloknak szóló ígéret védi. Tudta, hogy Jézus láthatatlanul, de valóságosan ott van a parton. Ott van a szigeten. Nem csak barbárok vannak ott, nem csak a hajótöröttek vannak ott, akik rakják a tüzet, nem csak az ágak vannak ott, nem csak a kígyók vannak ott, de Jézus is ott van. Mert a mi történelmünk partján, az anyaszentegyházunk partján nem csak emberek vannak. Nem csak a jó vagy gonosz indulatú emberek vannak, nem csak a tüzet rakó emberek és nem csak a kígyók vannak, de Jézus is ott van. S ez a döntő! Ezt kell nekünk tudni: Jézus itt van velünk. S ha megmarna kívülről vagy belülről a kígyó, vagy a saját ómberedből jönne elő, mert sokszor magunkban hordozzuk a kígyót, akkor rázd bele a tűzbe és mondd ezt: Jézus van itt. Itt van Jézus Vámosgálfalván is. Ő jár a parton, ő rakja a tüzet. Az ő

tüze mindennél erősebb és megtart engem. Nézzetek körül! Égnek a tüzek! Erdély hegyein, völgyein égnek a mi református anyaszentegyházunk tüzei. De égnek a római katolikus, az evangélikus, az unitárius egyház tüzei, és égnek az Istenben hívő más egyházak tüzei is. Az egész világ keresztyénségének tüzei. Jézus jár itt. Ő van velünk, ő tart meg bennünket örökkön-örökké. Ámen.

Eszenyeiné Széles Mária

A próféta élete Isten kezében van

Alapige: 1Királyok 19,1–8a
Bibliolvasás: Filippi 1,19–30

Látszólag teljes a diadal. Izráel egy hangon kiáltja: az Úr az Isten, az Úr az Isten! Baál 450 prófétája nincs többé; megered a megjövendölt eső; Aháb szekerén 20 km-t menekül az eső elől. De Izráel királyának útja felesége, Jézabel felé vezet, s elbeszéli mindazt, ami a Kármelen történt. Mindegy, hogy ki az eszköz (a Baálnak szolgáló Aháb), mindegy, hogy mi a cél (Jézabel meg akarja bosszulni az elveszített Baál-prófétákat), itt a fontos az, hogy a kármeli győzelem hírének mindenkihez — Ahábön keresztül Jézabelhez is — el kell jutnia. A hívő embernek nincs talán belsőbb, hőbb kívánsága, mint hogy Isten hozza tudtára az egész világnak azt, amiről ő meggyőződött: az Úr az Isten mindenütt.

Jézabel Etbaálnak, a szidóni pap-királynak a leánya. Egyesek szerint a világtörténelem első nagy nőalakja, aki azonban életét a sötétség hatalmasságaihoz kötötte. Itt és máshol, ahol Jézabelről beszél, érezzük a bibliai író respektusát személye iránt. Igazi úrnő, aki ünnepélyesen esküszik bosszút a 450 próféta miatt. De itt nem Jézabelről van szó, a történet főalakja Illés.

Jézabel hatalmas, rettenthetetlen, és meg akarja torolni a sérelmet. Hát Illés?

I.

Amikor meghallja, hogy „holnap ilyenkor” Jézabel emberei megölik, akkor *elmenekül*. Tegnap még a nap hőse volt, a győzelem perceinek nagy embere. Most pedig egy félnék, szájalmas, menekülő ember. Mintha nem is az az Illés lenne, aki ki mert állani 450 ellenében. Honnan érhető ez a félelem?

Illés a Kármel hegyén Isten ügyét viszi diadalra, s tudja, meg van győződve arról, hogy Isten akarata érvényesülni fog, céljai beteljesülnek. Amikor Isten dolgáról van szó, akkor Illés hisz. Itt azonban a saját életét látja veszélyben, s ekkor a hit helyét a félelem foglalja el. A kármeli rendíthetetlen kiállítás helyett menekül.

Akik Isten mellé szegődtünk prófétának, azoknak el kell jutnunk a hitnek erre a felismerésére: Isten érvényesíti akaratát, győzelmet ad népének a bűn fölött, anyaszentegyházát hitvalló és győzelmes egyházzá teszi. E biztos tudat nélkül nem lehet kiállni a Kármelre. De abban a pillanatban, amikor személyes sorsunkról van szó, nem életünk egészéről, hanem csak nyugodt, kényelmes életformánk elvesztéséről vagy az elvesztésnek csupán a távoli lehetőségéről, akkor azonnal elvesz a bizonyosság. Az Istennel való közvetlen kapcsolatba, amit Illés a Kármelen érzett, beállt a törés, mert közénk és Isten közé, a mi személyes sorsunk és Isten ügye közé beékelődött a félelem. Nem hitetlenség ez, csak az a zavaros látásmód, mely szerint Isten üdvterve és a mi személyes sorsunk két különböző dolog.

A szöveg valami olyat akar kifejezni, hogy Illés magába szállt (Károli: megértett), azaz mindent megfontolt, s arra a következtetésre jutott, hogy el kell hagynia azt a helyet, ahol Jézabel rátalálhat. Aháb és Jézabel fennhatóságának területéről lemegy Júdába, a déli ország legdélibb pontjáig, Beérsebáig. Mindegy, hogy hova, mert nem az a fontos, hogy hol van Isten, hogy hol lehet vele találkozni és védelmet találni, hanem az, hogy hol nincs Jézabel, hova nem ér el hatalma. Csak ez az egy szempont fontos most Illés előtt, s az sem számít, hogy tulajdonképpen a szolgálati helyéről

futamodik meg. Nem szeretnők magunkat felismerni ebben a magatartásban, pedig egyéni, családi, anyagi, kényelmességi szempontjaink olyan szokszor futamítottak meg arról a helyről, ahol Istennek még tervei voltak velünk.

II.

Júdában ekkor Jósafát uralkodik, s félős, hogy a két ország és a két király pillanatnyi békessége azt jelenti Illés számára, hogy Júda királya kiszolgáltatja „Izráel megháborítóját” (18,17). Ezért Beérsebát is elhagyja egy nap járó földre. Láttuk eddig, hogy Illés az életét féltő s a szolgálat elől menekülő próféta. A következő versekben a *fáradt* próféta áll előttünk.

Először ezt abban látjuk, hogy Illés *egyedül akar lenni*. Szolgáját is otthagyja Beérsebában, és a pusztába vonul. Milyen más ez az Illés, mint az, akit az előző részből ismerünk! Ott magához gyűjti Izráel egész népét (18,19), itt kivonul a közösségből. Ott úgy érezte, hogy Izráelnek szüksége van rá, itt azt, hogy neki nincs szüksége Izráelre. Azokban, akikben ég a másokért való szolgálat önmérsztő tüze, egyszer-egyszer elhatalmasodik a vágy: otthagyni azokat, akiket szolgáltak, s nem várva viszontszolgálatot, nem igényelve a közösséget, kivonulni a világból, távol kerülni a társaktól s egyedül maradni, egyedül, egyedül...

Egyedül Istennel! Mert itt a pusztai magányban Illés imádkozik, pontosabban kér valamit Istentől. Fizetséget a szolgálatért? Élete bebiztosítását? A Jézabel halálát? Nem, Illés a saját maga halálát kéri az Úrtól. A fáradt próféta második arcvonását mutatja meg az Ige: *Illés meg akar halni*. Kérését ezzel indokolja: sok! Nem is „elég”, hanem sok. Itt látszik, hogy nemcsak a Jézabeltől való félelem ijesztette meg, hanem sok számára az élet terhe. Ezért: vedd el életemet (nem a lelkemet). Nem ő az egyedüli az Ószövetségben, aki ezt kéri. Mózes, belefáradva a sok vesződésekbe, így szól: kérlek, ölj meg engem, ölj meg, ha kedves vagyok előtted, hogy ne lássam nyomorúságomat (4Móz 11,15). Jób kerekén kimondja életéről: Utálom, nem akarok örökké élni (7,6), s Jeremiás szemére veti az Úrnak: Hogyan nem öltél meg engem anyám méhében (20,17)?! Jónás ugyanezt kéri egy fáradságos út után: Most azért, Uram, vedd el, kérlek, az én életemet tőlem, mert jobb meghalnom, mintsem élnem (4,3).

Illés fél attól, hogy Jézabel megöli, s ugyanakkor kéri Istent, hogy vegye el életét. Mi minden férhet meg egy ember lelkében: az egyik percben az életöszton, a másikban a legőszintébb halálvágy! Ide jut az ember, az Isten embere a félelmek között, a sok teherhordozásban.

Lehet olyan lelkiállapot, amikor a magunk szempontjait figyelembe véve halálunkat kérjük Istentől, mert ez kimenekülés egy terhes életből. De bármilyen furcsának tűnik is, Illés halálkeresése önzés, mert csak magára gondol s nem látja meg, hogy Isten még fel akarja használni az ő céljaira és népe érdekében. A próféta egyedül akar maradni és meg akar halni.

III.

De Isten életben akarja tartani, ezért *erőt ad neki*. Követ jelenik meg az alvó Illésnél, felkölti, és ételt-italt helyez mellé. Figyeljük meg, hogy itt nem Isten jelenik meg a prófétának, nem szól, mint elhívásakor: menj rejtőzzél el a Kérit pataka mellett (17,3), vagy később: menj, térj vissza Damaszkuszba (19,15)! Még csak nem is „az Úr anyyala” kifejezést találjuk. Isten nem beszél és nem üzen, hanem tett által nyúl bele a próféta életébe. Istennek nemcsak egy útja van felénk, s nemcsak a szó eszközével állíthat meg egy úton, amelyen el szerettünk volna indulni, hanem történeti tetteivel, személyes sorsokat megragadó cselekvésével is, amelyeket látni, érezni, felfedezni kell.

Étellel, itallal látja el a prófétát. Itt látszik meg, hogy Illés nemcsak lelkileg roppant össze, hanem testileg sem bírja tovább az életet. Nyilván azt is akarja mondani ez az Ige, hogy lelki erőtlenségünknek sokszor testünk kihasználtsága az alapja, hogy sült pogácsával és vízzel is él az ember. Miért ne lehetnének Isten

eszközei a mezőgazdaság vagy a gyógyszergyártás termékei? Hiszen Isten sokszor ezeknek a segítségével akar minket teljesen talpra állítani, testileg, lelkileg egyaránt. Biztos az, hogy egy kalóriadús étel kisebb értékű Isten gyógyszer-tárában, mint egy rossz prédikáció? Mi különbséget tehetünk ugyan test és lélek között, de Isten előtt az egész emberi élet áll, s ezt ő meg akarja tartani.

A követ parancsa az, hogy fel kell kelnie és ennie kell, mert Illésre ereje fölötti út vár. Pontosabban: az út nagyobb, mint te. Lehet-e egy halál után vágyó embernek ez mondani? Hát ez ösztönző ígéret: még ezentúl vár reád a képességedet meghaladó út?

Bármilyen ellentmondásosnak tűnik is, de alapjában véve Isten ebből a válsághelyzetből, ebből a csődből éppen ezzel hozza ki prófétáját. Mert Isten tudja, hogy az életet csak akkor érdemes tovább folytatni, ha célt állít elé, mégpedig nagyobb célt, mint aminek az eléréséhez erőnk van. Illésnek még királlyá kell kenne Hazáért Szíriában, Jéhut Izráelben, még át kell adnia prófétai tisztét Elizeusnak (19,15—21). Még Aháb előtt is meg kell jelennie, hogy a Nábót ellen elkövetett bűnt szemére vesse (21,19—21). Illésnek ezért nem szabad meghalnia. Sőt, ezt a kért halált sohasem kapja meg, mert Istennek a halállal szemben van egy másik lehetősége: egyenesen magához veszi Illést (2Kir 2,1—18).

Nem tudjuk, hány éves volt a próféta, amikor itt, Beérsebától egynapi járóföldre új parancsot kapott: de nincs az az irányvesztett „nyugdíjas” élet, amely elé Isten ne állítana új és új feladatokat. Még 30 évesen, 5 év szolgálat után már kiégett élettel van terve Istennek, mert azok, akik a próféataságra vállalkoztak (Illés, Jónás, Jeremiás), nem akkor halnak meg, amikor akarnak, amikor úgy látják, hogy céljukat betöltötték, hanem akkor, amikor Isten céljai megvalósulnak. Ennek az idejét pedig csak ő tudja.

Illés *felkel, eszik és iszik*: elfogadja az Isten által felkínált életlehetőséget. Illés élni akar, mert van miért és kiért élnie. Ámen.

Gálfy Zoltán

Imádság, Ige, szolgálat

Alapige: Márk 1,35—39

Bibliaviasás: Márk 1,40—45

Kapernaum mellett, a Genezáret-tó partján van ez a kora reggel, amivel az Ige kezdődik. A sötétben, a ködben a Genezáret taván keletről, Betsaida felől felkel a Nap. Azt mondják, nagyon szép ott a reggel. De ebben az Igében a fény, a világosság, a reggel... maga Jézus. Ahol ő van, ott eloszlik a sötétség és feldereng a hajnal. Amós próféta így írt róla: Ő az, aki reggellé változtatja a homályt (5,8).

Ahol ő van, ott világosság van, nyugalom és a lelkek csendje, békéje. Hajnali csend, amiben megfog az imádság.

Azt mondhatjuk erre: keresztyén idill ez. A mai ember és a mai szív visszavetíti gondolatait és érzéseit. Jogos ez a vádnak beillő megállapítás. Nemrég egy szebeni tanár járt itt Tiberiás, Kapernaum környékén. Ő írta: modern városok ezek, egymásba nyúló települések, nagy forgalommal és előttük a tó szennyezett vizével. Zaj és láрма a modern életben.

Igaz tehát: ne keressük illúzióinkban, ábrándjainkban Jézust, még akkor sem, ha szép ez az érzelmvilágunk. Hiába keressük, mert nincs ott. Jézus itt van a hitünkben és az Írásnak ezekben a fényt és reggeli világosságot árasztó soraiban. Itt kell lennie, mert ha nincs itt, akkor számunkra közömbös az, hogy mi történt ott Kapernaumban azon a reggelen.

Mi jogosít fel erre a bizodalomra? Az ottani esemény és az akkortól mostanig élő sok-sok generációnak a hite.

Kik voltak ott? Simon Péter vezetésével a tanítványok közül többen. Azok, akik a megelőző szombaton ott voltak Péter házában és látták, amint a ház asszonya, Péter

anyósa meggyógyul a láztól. Tanítványok és városbeliek — az első galileai gyülekezet —, akik Jézus visszatérte után melléje álltak:

Mi jellemzi ezt a gyülekezetet? Az, hogy a félhomály sötétjében Jézus után mennek. Őt keresik, követik. Nem maradnak ágyaikban. Vele akarnak lenni. Félhomály van, és botorkáló bizonytalanság, de nem számít: mindjárt feldereng a hajnal és az ő világossága. Nem tudjuk, hol kell keresni. Addig kell törekedni és kutatni, amíg rátalálunk. Bizonytalankodunk a sötétben. Ne veszítsük el türelmünket. Ő ott van a csendes helyen, és vár minket.

Amikor nyugodtan pihenünk, csak önmagunkra és holnapi gondjainkra gondolunk, akkor elveszítjük őt. S ha elveszett, akkor oda a reggel reménysége.

A kapernaumi gyülekezet példája ennek a követésnek. Ez a keresés és követés megérteti velünk ezt a tényt: az egyház Krisztus földi teste. A gyülekezet és benne az egyház mindig ilyen test.

A gyülekezet, az egyház, a közösség kereste és keresi Urát.

Simon Péter, András, Jakab és János, akik itt vannak Kapernaumban. Halászok és egyszerű emberek a tó partján.

Az ember keresi megtartó Urát!

Ha kapernaumi módra keresi, akkor rátalál és övé lesz a reggeli, az élet kezdetét jelentő napsugárban a Jézussal való találkozás és együttlét öröme.

I.

Vele való imádkozó közösség. Az imádságnak az a közössége, amelyben mint anyaméhben megfog az élet. Amelyben új útjaira indul reggel a napi élet.

Azt mondják, hogy tornyaiakon a kakas nem csupán Péter tagadásának és könnyeinek szimbóluma, hanem erre figyelmeztet: siess korán imádkozni!

Jézus imádkozik itt is, mint a hegyen, mint a Gecsemánéban.

Milyen ez a vele imádkozó közösség?

Olyan, amelyben semmi nem zavarja az embereknek Istennel való társalkodását. Dániel a felső házba ment, Dávid bujdosott, Nehémiás és a nép közösen borul le bűnbánatban.

Ki tudna felelni erre: hol és hogyan imádkozott az ember? Egy temetésen mondta valaki: ritkán vagyok vallási közösségben. De azt hiszem, az éneknél szebb imádság nincs. A szó nem hat meg, de ez igen. Gondolunk-e erre, amikor énekelünk? A legszebb imádság az ének.

Arról, hogy miként imádkozott és imádkozik az ember, nagyon sokat tudunk. Sokat írtak róla. Igaza van annak, aki az imádság értelméről szólva azt mondja: ne beszélj annyit az imáról, hanem imádkozz!

Az imádságban fog az élet. Megújul az élet. Nem a vallások történetének kérdése, hanem az élet kérdése.

Ma így szól ez a kérdés: tudsz-e imádkozni Jézussal, a társsal, a baráttal, a gyógyítóval? Szoktál-e imádkozni egészen egyszerűen, keresetlenül?

Tudod-e és érezted-e, hogy az imádság nem a gyengeség és bizonytalanság jele, hanem a férfiaságé és a határozott életé?

Azt írják, hogy október 6-án reggel, Aradon, a Maros melletti ködben, a réten, amikor 9 férfi egyszerre imádkozni kezdett, akkor a kivezényelt 400 katona megdöbbenve állt és az osztrák orvos szerint mindenki a földre tekintett valami olyan megrendülésben, amit generációk nem felejtettek el.

Az imádság férfias erő és határozottság. Tudom, kinek higgyek, ahogy Pál mondja.

II.

És mi jellemzi másodszer ezt a Jézussal való együttlétet? A küldetés: menjünk el egész Galileába, és hirdessük az evangéliumot!

Kapernaum után Názáret következett. A hely, ahol Jézus iskolája, kútja állt, a szülői ház, az apa műhelye és mindaz, amit Lagerlöf olyan felejthetetlenül elénk tár.

Kapernaum utána ment, és kereste őt; Názáret, a bölcső ezt kérdezte: mit akar az ács fia? — ismerjük testvéreit.

Mondták és mondani fogják: mit akar, tiszteletes úr? Jól van, ahogy volt. Sokan elfelejtettük Jézust, imádkozni is nehéz.

Mit tehetünk? Újból és újból kezdjük. A háztetőkön és a munka mellett, vigalomban és gyászban. Mindig és mindenütt tudják meg: Jézus imádkozik értem, és elindul ide értem, ahogy elindult Galileába. Tovább kell menni a Mezősége és mindenüvé, egész „Galileába” hirdetni: Él az Úr és megváltó, a mi Istenünk!

Nem volt és nem lesz más hivatása az egyháznak és benne a hívőnek, mint továbbmenni, egyre tovább, és hirdetni, elfogadtatni másokkal: Jézus azért jött, hogy örömet hirdessen.

Akkor is, azóta is vannak ennek nehézségei. Ne engem küldj, nem tudok beszélni, dadogok — mondja Mózes. Mások ékesebben szólnak. Nem ismerem sem önmagam, sem önmagam képességeit. Nincs kellő felkészültségem. Nem vagyok igazi mestere a szónak. Ingadozik és pislákol a hitem. Nem az ügyért, hanem az ügyből akarok élni! Szeretném, ha elhívásom és megszólításom lenne, de nem érzem. Mennyi kifogás fogalmazódik meg bennünk, hogy alkalmatlanságunkról meggyőzzük önmagunkat. És ha ez megtörtént, akkor következik az igazi nehézség: mégis csinálni kell. Mégis menni kell. Mégis szólani kell. Nehézségek vannak a kívül lévőkben, amiket mi olyan szívesen objektív nehézségeknek szoktunk nevezni. Amik mind abban nyerhetnek megfogalmazást: Ki keresi ma Jézust? Keresi egyáltalán valaki?

Az Igét hirdetni, az örömhírt tovább mondani mindenek ellenére örömet jelent. És aki egyszer megtapasztalta ezt és találkozott vele, az megtelik ezzel az örömmel és nem tud mást tenni, mint ebben is Jézust követni.

Az egyháznak tudatosan kell ezt vallania. Élete értelmét ebben látnia. Amikor elhallgat ajkán a biznyságtétel, olyanná lesz, mint Szárdisz: az a neved, hogy élsz, pedig halott vagy (Jel 3,1).

III.

És mi jellemzi harmadszor ezt a Jézussal való együttlétet?

Az imádságban fogant második küldetés: a szolgálat. Jézus ördögöket űzött és gyógyított.

Ma másképp szolgál az egyház és benne a hívő ember. Nem a csodák nyelvén, hanem a mindennapi és minden órai szolgálat formájában.

Akkor ördögöket űzött. Ma felkorbácsolt és nyugtalan életeket csendesít le. Azt mondta valaki, hogy egészen kicserélődött ideges, kapkodó élete. Más lett a kutatómunka, más lett a család. Jézus közelébe került, s ezt tette őt testvére is. Még egy van, a hetedik közülük, aki nem hallotta meg a hívást. De ő is meg fogja hallani — mondotta.

Jézus akkor is, most is vigasztalt minden arra rászorulót. Nem vagy egyedül, melletted van a gyülekezet. Mennyire meg kellene ezt újból hallania egyházunk minden tagjának, úgy, ahogy a XVI. században hallotta!

Nem szabad elfelejtenie az egyháznak, hogy mindig segítenie kell, miként azt Jézus tette.

Hangoztatjuk, hogy szolgáló egyház vagyunk és nem uralkodni akarunk a lelkek felett. Mégis azt érezzük, hogy a szolgálat örömébe belevegyült valami a tekintélyből és a hatalomból, ami becsapott.

Mikor lesz ismét szolgáló közösség az egyház? Amikor megtanul imádkozni és örömhírt prédikálni.

Íme, ilyen a Krisztus melletti, a Krisztust követő gyülekezet. Az imádkozó, Igét hirdető és szolgáló egyház. Amelyben egymásba fonódik az imádság (liturgia), a biznyságtétel (martyria) és a szolgálat (diakónia). Ez így van, és ennek így kell lennie, mert Jézus a liturgus, az önmagát feláldozó és a diakónus.

IV.

Szüksége van-e a világnak erre az egyházra? Krisztus e földi testére?

Milyen megnyugtató lenne erre Péter szavával felelni: Mindenki téged keres!

Szembenézünk ezzel a kifejezéssel: mindenki?

Kapernaumban mindenki ott szorongott Péter háza előtt, és várta, hogy nyíljk az ajtó, kijöjjon, szóljon és gyógyítson.

A feltevések szerint Jézus korában mintegy 200 millió ember élt a földön. Hol van a „mindenki” értelme ebben a vonatkozásban? Pár száz, pár ezer ember. De a számok hamis délibábokat játszanak velünk akkor, amikor a hit világáról van szó.

Azon a reggelen nem volt ott mindenki, és ha Kapernaum mindenkit jelent, akkor Názáret már senkit sem jelentett. És ezt így kell ma is látnunk. Van kereső gyülekezet, és van tőle menekülő, tőle elzárkózó ember és közösség.

Akik Jézust keresik, azok együtt akarnak vele imádkozni, biznyságot tenni és szolgálni.

Akik Jézust nem keresik, azok a maguk módján akarnak biznyságot tenni és szolgálni. Nem célunk, hogy szembesítsük most őket. Mert kik ezek az ő? Te és én vagyunk. Akik hol keressük, hol menekülünk tőle.

Egy dolog tény marad: az élet körülötte forog, és ő mindenek vízváltatója.

Vele vagy ellene; vele vagy nélküle — ez a kérdés.

S a következő percekben egy nyomorult beteg ebben látja ennek a kettősségnek megoldását: Ha akarod, megtisztíthatz engem!

S ő felel: Akarom, ember, tisztulj meg! Ámen.

Geréb Zsolt

A Szent

Alapige: 1Péter 1,13–16

Bibliolvasás: Hóseás 11,1–12

Péter első levelében itt egy új szakasz kezdődik. A hálaadó rész után (1,3–12) az apostol a keresztyén ember életfolytatásáról ír a kis-ázsiai gyülekezeteknek. Intelme azonban hozzánk, mai igehallgatókhoz is szól.

Az Igén első szava, annak okáért, ezt a két részt köti össze. A hálaadó részben az apostol magasztalja az Urat, hogy újonnan szült minket élő reménységre (1,3). Most már a hitnek céljára, az üdvösségre nézünk (1,9). Az üdvösség azonban nem a szemlélődésnek a tárgya. A megváltás ajándéka nem önmagáért való adomány. Az a rendeltetése, hogy áthassa az életet, hogy cselekvésre ösztönözzön. Ez a nagy ajándék a híveket a szentségben való járásra indítja. Erre az új életre, a megszentelt életre buzdítja az Ige az akkori és mostani gyülekezetet egyaránt.

Az intelem felszólítással kezdődik: „Övezzétek fel elmétek derekait.” Ezt a hasonlatot az ókori ember ruhaviseletéből merítette Péter. Az első században a férfiak hosszú, vállon átvethető, lepelyszerű felsőruhát viseltek. A rómaiak ezt a felsőruhát tógának nevezték. A Közel-Keleten az arabok ma is ilyen ruhában járnak. Ez egy kényelmes, könnyed viselet volt, főleg pihenés közben. Mozgás közben azonban a bő ruha akadályozta az embert, és ezért övvel kötötte át derekát, hogy szabadon tudjon járni és dolgozni. Innen származik a kifejezés, „övezd fel a derekadat”, mely mind az Ótestamentumban, mind az Újtestamentumban használatos.

Az apostol itt a lélek felövezéséről beszél. A képes kifejezés által készenlétre, lelki összpontosításra szólítja fel a gyülekezetet. A keresztyén ember életét nem a kényelem, a puhaság jellemzi, hanem a mozgékonyág, a tettekreátság. Azért kell felöveznie magát lelki értelemben, hogy mindig készen álljon Isten parancsának teljesítésére. Minden akadályt el kell hárítania az útból, mely meggátolná abban, hogy Isten rendelkezésére álljon. Isten Igéje a teljes embert szólítja meg, értelmét és belső

lelkületét egyaránt igénybe veszi. A keresztyén ember teljes lényével Isten rendelkezésére kell hogy álljon. Elméjével és lelkével egyaránt Istennek kell engedelmeskednie.

Aki felövezte derekát és felkészült a szolgálatra, józan fejjel lát hozzá a munkához. A továbbiakban erre a józanságra int minket az apostol. Józanságon a Biblia nemcsak a mértékletes étel- és italfogyasztást érti, hanem azt a képességet, mely által felismerjük a valóságot. A józan ember különbséget tud tenni a jó és a rossz között. Nem téveszti össze Isten parancsát a kísértő hangjával. Ítéletképesége biztos. Szem előtt tartja a határvonalakat. Isten akarata és az emberek kívánsága nem esik egybe előtte. Aki nem tud világosan különbséget tenni a kétféle akarat között, az az egyik vagy a másik rajongás hálójába esik. Bizonyára a kis-ázsiai hívek között is voltak olyanok, akik a thesszalónikai hívekhez hasonlóan Jézus közeli visszajövetelét várták. Ez a várakozás a végítélet előtti hangulatot keltette a gyülekezetben. Az apostol ezzel szemben arra tanít, hogy még a várakozástól túlfűtött helyzetben sem léphet fel rajongás a gyülekezetben, és nem kelthet zavart a hívek között. A hit nem egy olyan mámor, melyben minden határ összefolyik, hanem józanság, mely világosan tudja megítélni az Isten által adott valóságot. Józanság nélkül lehetetlen Istennek szolgálni, lehetetlen hívő emberként a világban élni.

A józan ember uralkodni tud indulatain. Nem él gátlástalanul. Járása egyenes, beszéde megfontolt, kerüli a durva szavakat és a feltűnő viselkedést. Örömet nem a mámorban keresi. A valóság elől nem menekül álomvilágba, hanem szembenéz az adott helyzettel, és ott kíván Isten dicsőségére és az emberek javára élni, ahová őt az Úr állította.

Ez belenyugvást és lemondást jelent. De ez nem azt jelenti, hogy mindent elfogadok a körülöttem levő világban úgy, ahogy van. A keresztyén ember tudja, hogy e világban az igazság, a békesség és a szeretet csak akkor lesz teljes, ha Jézus Krisztus teljességre viszi az ő országát. Mindaddig, amíg megjelenik Jézus teljes kegyelme a földön, az igazság harcolni fog az igazságtalanság ellen, a békesség a meg nem értés ellen és a szeretet a gyűlölet ellen. A végső győzelem jövetelében azonban nem kételkedik. Reménységét abba a győzelembe veti, amikor megjelenik Jézus teljes dicsősége és vele együtt az ő kegyelme is, mely a gyülekezet teljes üdvösségét jelenti. Ez az a józan reménység, melyre az apostol olvasóit buzdítja. A kegyelem várása nem teszi tétlenné a keresztyén embert. Jézus jövetelét nem ölbe tett kézzel várom, hanem tevékeny engedelmisséggel. A várakozás ideje alatt nem esem a rajongók hibájába, akik a valóság elől egy képzeletbeli világba menekülnek és messziről, egy vélt szellemi magaslatról figyelik az események menetét. A józan hit tudja, hogy Jézus az utolsó nap nemcsak kegyelmet osztogat, hanem ítéletet is hirdet.

Ezért úgy készülök erre a napra, hogy figyelmemet mindig Isten akaratára összpontosítom és mindenben neki engedelmeskedem. Elfordulok a világ kívánságaitól, melyek eddig fogva tartottak engem. Elhagyom a régi utakat, a rossz szokásokat, és mint engedelmes gyermek, egyedül Krisztus uralmához szabom magam. Megvizsgálom, hogy mi az Istennek jó, kedves és tökéletes akarata (Róm 12,2).

Isten akarata pedig így hangzik: „...szentek legyetek teljes életekben.” Ez a mondat összefoglalja a keresztyén erkölcs lényegét. A szentté léétel a keresztyén élet célját képezi. Isten azt akarja, hogy az elhívottak tökéletesek, feddhetetlenek, szentek és hozzá hasonlók legyenek (Mt 5,48). A keresztyén embernek az a feladata, hogy Isten félelmében törekedjék a megszentelődésre (2Kor 7,1). E célt azonban a hívők nem tudják saját erejükből elérni. Amint a levél bevezető szakaszában olvastuk (1,2), az elhívottakat a Szentlélek szenteli meg. Ez a szentté léétel azért mehet végbe, mert Krisztus kereszthalálával már megtörtént a gyülekezet megigazítása és megszentelése. A megszentelés azonban nem adottság, hanem folyamat, melyben a hívő embernek cselekvő szerepe van. Sohasem mondhatom, hogy már elértem a tökéletességet és a szentséget. A józan hit csak azt mondhatja, hogy törekszem a szentségre.

Ez az intellemb bizonyára azért volt helyénvaló, mert a levél olvasói a megtérésük után még vissza-visszaestek a régi életük, a pogány világ bűneibe. Ebben az időben a gyülekezet tagjait más hatalmak vezették. Nem Istennek az akarata, hanem saját kívánságaik. Ez a tudatlanság ideje volt, amikor még nem ismerték Istent és így nem ismerték az ő parancsolatait sem. Akkor — a 4,3 szerint — a pogányok akarata szerint cselekedtek: feslettségben, kívánságokban, részegségekben, tobzódásokban, ivásokban és bálványimádásokban jártak. Mindez egy elmúlt időhöz tartozik. A múlt lezárult. Egy új uralom vette kezdetét, Jézus Krisztusnak az uralma. Aki pedig Isten uralma alatt él, ahhoz nem illenek ezek a tisztátalanságok. Az elhívottak olyanok kell hogy legyenek, mint Isten. Isten pedig szent. Ő azért szent, mert más, mint a világ, más, mint az emberek, más, mint a bálványok és a hatalmasságok. Hóseás próféta könyvében így jelenti ki magát: „Isten vagyok én, és nem ember, a Szent teköztött” (Hós 11,9). De Isten éppen az ő szentségében keres közösséget a világgal és az emberrel. Különösen Hóseás próféta prófécijában látjuk, hogy a szent Isten egyúttal az ő népét szerető Isten. Krisztus jövele által azonban még jobban szemlélteti Isten szentségének és szeretetének összetartozását. Jézus élete, szolgálata és áldozata a legszebb bizonyosság arról, hogy Isten szentsége a szeretetben és a szolgálatban teljesedik ki. A szent Isten Jézus Krisztus által atyánkká lett, általa megszűnt a szakadék, mely eddig elválasztott minket Istentől. Most már félelem nélkül közeledhetünk hozzá, éspedig úgy, mint az ő gyermekei.

Ez a szent és egyben szerető Isten hívja a híveket a szentségre: „Szentek legyetek teljes életetekben.” Ez nem parancsszerű utasítás, hanem ígérettel egybekötött felszólítás.

A szentségre hívás másik jellegzetessége, hogy nem egy emberhez szól külön, hanem az egész gyülekezethez. Így szólt ez a felhívás az Ószövetségben is (3Móz 19), ahol Isten Izrael egész népét hívja a megszentelődésre. A szentté létel tehát abban a közösségben megy végbe, melybe mi a kereszteleés által felvétettünk és Krisztus tagjai lettünk. Krisztus testének közösségében, az anyaszentegyházban szenteli meg Isten választottait. Jézus Krisztus mint az egyháznak a feje részesíti szentségben az ő tagjait. Mi csak annyiban vagyunk szentek, amennyiben részesülünk Krisztus szentségében (Ef 5,25—27). Mi ebben a megszentelésben a Szentlélek által részesülünk (1,2). Ő olt be minket Krisztus testébe, ő szül minket újakká. A Lélek csodájára, kegyelmes tetteire mi azáltal válaszolunk, hogy megszenteljük magunkat. Ez úgy megy végbe, hogy Isten szolgálatába állunk és hozzá hasonlóak leszünk. Mások leszünk az emberek között, mert ő más, mint a világ. Megtagadjuk, amit az Úr megtagad, elvetjük, amit az Úr elvet, és azt választjuk, amit ő választ. Istennek leszünk követői, mint szeretett gyermekek, és szeretetben járunk (Ef 5,1—2), irgalmasok leszünk (Lk 6,36), tökéletesek leszünk, mint a mi mennyei Atyánk (Mt 5,48). Közelebről Krisztus követői leszünk, aki az Isten képe (2Kor 4,4).

Említésre méltó még, hogy a megszentelődés nemcsak az élet egyik vagy másik területén megy végbe, hanem az élet minden területén. Erre utal az apostol, amikor azt mondja: Szentek legyetek teljes életetekben. A Mózes harmadik könyvében található szentségtörvény részletesen is kifejti, hogy a választott nép a kultuszi élet mellett meg kell hogy szentelje a családi életet, a közösségi életet, az igazságszolgáltatást, a munkát és az aratást, a természetet, az állatokat, a szántóföldet, a szegényeket és a sérülteket egyaránt. Milyen figyelmeztetés ez a XX. században élő embernek! Az apostol intelme indíton minket is az egész élet megszentelésére. Ezáltal legyünk Istenhez hasonlóak. Ezáltal legyünk Isten szentségének képviselői a világban. Ily módon tegyünk bizonyoságot hitünkről és Krisztushoz való tartozásunkról. Imádkozunk azért, hogy a Lélek által erőt nyerjünk a megszentelődésre. Ámen.

Az erőtlenekről gondot kell viselnünk!

Alapige: Apostolok cselekedetei 20,35
Bibliailvasás: 2Korinthus 8,1—9

Szükséges, hogy a lelkipásztor időnként elbeszélgesse hallgatóival arról, hogy mi a véleményük a templomban elhangzó prédikációkról.

Nemrégiben valaki azt mondta, hogy a hívek nem szeretik az elvont, úgynevezett dogmatikus prédikációkat. A jó prédikáció pontosan, világosan, félreérthetetlenül megmondja, hogy *mit kell cselekednünk*. Nos, kedves atyámfiak, a mai textus alapján nem is lehet más prédikációt mondani, mint amelyik határozottan megmondja, hogy hallgatása után mit kell nekünk cselekednünk.

I. A parancs szóról szóra benne van az Igében: *az erőtlenekről gondot kell viselni!* Mit kell tennünk a mai prédikáció igazi meghallgatása és szívünkbe fogadása után? Az erőtlenekről gondot kell viselni. Nekünk! A mellettünk, velünk élő erőtlenekről. Nem hiszem, hogy ezt az egyszerű mondatot nem értette meg mindenki. Olyan világos, tiszta, félreérthetetlen. Csak éppen alkalmazni kell az életünkben.

Ha pedig ez a parancs ennyire közérthető, miért kell róla mégis beszélnünk?

Azért, mert noha ezt a parancsot már régóta ismerjük, mégsem engedelmessé válnak neki. Nincs ott a szokásaink között a nálunknál erőtlenebbekről való állandó, hívő szívből fakadó, tudatos gondoskodás.

Miért?

Emlékezzünk csak vissza gyermekkorunkra, iskolás időnkre. Milyen szokásos volt a nálunk erőtlenebbekkel való gúnyolódás, a testi gyengeséggel, lelki fogyatékossgal megáldott barátaink és barátnőink csúfolása. A fölöttük való basáskodás, gyengeségeiknek a kihasználása. Hány regény, elbeszélés szól arról, hogy kiskorú erőtlenek életét örökre milyen ferdévé tudta tenni az erősek gúnyja, tréfálkozása, erőszakoskodása. Nemrégiben a Pál utcai fiúk című filmben láthattuk az erőtlén fiatalokkal való visszaélések szomorú sorozatát.

Sajnos az erőtlenek erőtlenségével való visszaélés sok felnőtt életében is megmaradt. Talán csak lenézés, megvetés, nemtörődömség formájában. Nem szívesen vesszük be a társaságba azt, akinek valami testi fogyatékossga van, aki szegény és egyszerű. Régebben a szegénység és az erőtlenség még erkölcsi megvetést is jelentett. Saját szemmel olvastam egy régi irodalomtörténetben, hogy Tompa Mihály, ez a nagy költő-lelkipásztor, szegény, de becsületes szülőktől származott. A szegény emberrel kapcsolatban külön ki kellett emelni, ha becsületes is volt.

Újítsuk fel emlékezetünkben a könyörülő samaritanus példázatát. Rablók kifosztották és összevissza verték a zsidó kereskedőt, és otthagyták az útszélen. Igazán erőtlén ember volt, akinek az élete is veszélyben forgott. Sem a saját papja, sem a saját templomának lévitája nem vette észre, nem könyörült, nem segített rajta. Egy, a zsidóktól lenézett samaritanusnak kellett jönnie, hogy ez a szükségben lévő ember megmeneküljön. Ez pedig kimosta, bekötözte a sebeit. Majd beszállította egy vendégfogadóba, és ott kifizette érte a szállás és étkezés díját. Egy ember, aki teljesítette a mai Ige parancsát: gondoskodott egy erőtléről. Noha ezt akkor róla senki sem ismerte el: igazi krisztusi ember volt.

Mi annyira el magunk telve a magunk erőtlenségének a tudatával, hogy el sem képzeljük, hogy még nálunknál erőtlenebbek is vannak. Amikor valaki elsírja előttünk a maga nyomorúságát, a mi válaszuk rendszerint az, hogy a te bajod az enyémhez képest igazán semmi.

Az erőtlenség mindig viszonylagos. Sokan vagyunk itt a gyülekezetben nagyon erőtlének, de mindenikünkél vannak még erőtlenebbek. Mi ne azokra nézzünk, akik nálunknál jobb módúak, egészségesebbek, hanem azokra, akik még szegényebbek, még betegebek, mint mi.

Az a Pál apostol, aki a levelet írta, amelyből a bibliaolvasási részt vettem, nagyon kicsi ember volt, neve: Paulus is ezt jelenti. Sok betegség gyötörte, rossz volt a szeme. Leveleit diktálta, csak az aláírását tette oda nagy betűkkel a levelei végére. Prédikáció közben elájult, mindig mások támogatására szorult, és mégis azt mondja: mindenestől megmutattam néktek, hogy ily módon, *úgy, amint én teszem*, munkálkodva kell az erőtlennről gondot viselni. Neki joga volt azt a tanácsot adnia, amit adott és ad éppen most nekünk is.

A thesszalonikai gyülekezet az egyik legszegényebb volt az apostoli korban. Pál adományokat gyűjtött a jeruzsálemi szegény keresztyéneknek. Thesszalonikában meg sem merte említeni, hogy ott is adakozzanak, annyira szegények voltak az ottani hívek. Azok pedig, amint a bibliaolvasás rendjén hallottátok: igen nagy szegénységük jószívűségük gazdagságává növekedett, erejük szerint, sőt erejük fölött adakoztak, sok könyörgéssel kérvén az apostolt, hogy a szentek iránt való szolgálat jótéteményébe és közösségébe fogadják be őket is. Egy gyülekezet, amelyik azon sértődik meg, hogy tőlük a szegénységük miatt nem kérnek, egy gyülekezet, amelyik könyörögve kéri, hogy tőlük is fogadjanak el adományokat náluknál szegényebbek javára és örömére.

Mi volt ennek a csodának az alapja? Az, hogy megismerték Istennek szegényeket meggazdagító, szegényeket még szegényebbek javára való adakozásra serkentő kegyelmét. Igazi keresztyének voltak, mert kegyelemből éltek.

II. *Honnan* vegye a keresztyén ember az *eszközöket* arra, hogy a nálánál szegényebbekről gondoskodni tudjon?

Pál erre egyetlen szóval felel. *A munkából*. Amint írja: *munkálkodva* kell az erőtlének gondját fölvennünk.

A munka erő kifejtést jelent. Az igazi segítség tehát nem érzelmi ellágyulás, hanem szolgálat, erő kifejtés, munka.

Az árvíz károsult testvéreknek a javára ezrek és ezrek ajánlották föl a szabad idejükben végzendő külön munkájukat, azok, akiknek fizetésük van, havi egy-, két- vagy háromnapos munkájukkal sietnek a bajbajutottak támogatására. Hányan vállaltak önkéntes munkát a gátak emelésénél, a romok eltakarításánál, a munkahelyek új üzembe helyezésére. Mindez a segítség legmagasabb formája, mely az evangéliumnak is megfelel.

Ki gondolná, hogy a Heidelbergi Káté a nyolcadik parancsolat — ne lopj! — magyarázatában a munkára hívja föl az emberek figyelmét, azt írja elő isteni parancs gyanánt? „Felebarátom hasznát tőlem telhetően előmozdítsam, vele úgy cselekedjem, amint kívánnám, hogy mások velem cselekedjenek. Hűségesen munkálkodjam, hogy a szűkölködők szükségében segíteni tudjak.”

A bibliai mérték szerint, aki nem mozdítja elő felebarátainak hasznát, aki nem úgy tesz a nálánál gyengébbel, amint kívánná, hogy vele cselekedjenek mások, aki hűségesen nem munkálkodik, hogy a szűkölködők szükségében segíteni tudjon, az egyszerűen megszegi a nyolcadik parancsolatot, azaz *lop!* Ez világos és tiszta beszéd.

Az egész emberiség a közös Atyában egyetlen család. Minden családtagnak meg kell látnia a közvetlenül mellette szűkölködőt, és tőle telhetően mindent meg kell tennie érte. Nincs másoktól független, mások kihasználásából származó külön egyéni haszon, munka nélkül nem vagyunk a szüntelenül munkálkodó Atya gyermekei. Ki emlékszik az újévi igehirdetés alapigéjére?... Isten munkatársai vagyunk! Most újabb munkaterületet mutat meg Isten a mások javára való szorgalmas és hűséges munkában.

III. A másokon segítő munkához azonban nemcsak eszközökre, hanem *erőre* is szüksége van az embernek. Az erő pedig mindig erőforrásból táplálkozik. A másokon segítő, gondviselő munka erőforrását világosan elénk tárja az Ige. Megemlékezvén az Úr szaváról: *jobb adni, mint venni*. Jézus erre nemcsak fölhív, hanem példát is adott és ma is erőt nyújt rá.

Nem árt néhány percnyi időt ennek a krisztusi mondásnak a jobb megértésére fordítanunk.

Mindenekelőtt azt állapítsuk meg, hogy ez a mondat Jézus tulajdon szava. Mi úgy tudjuk, hogy a Jézus szavait és tanításait a négy evangéliumoskönyv tartalmazza. Ez igaz, az ő ajkáról fennmaradt azonban ez az egyetlen tanítás, amelyik nincs benne egyetlen evangéliumoskönyvben sem, csak itt, az Apostolok cselekedeteiről írott könyvben olvasható. Jobb adni, mint venni! Aki ezt az Igét elfogadja, magába zárja és saját élete motorjává teszi, az lesz képes arra, hogy az erőtlenségre gondot tudjon viselni.

Hogy viszonyulunk ehhez az egyszerű, világos Igéhez?

Leggyakrabban az *ellenkezőjét* valljuk és alkalmazzuk a magunk életében. Jobb kapni, mint adni! mindent csak magunknak. Ha kell és lehet, két könyökkel, erőszakkal, csalással, hamissággal, de mindent csak magunknak. Milyen borzalmas, hogy vannak elvetemült emberek, akik a mások nyomorúságából is egyéni hasznot húznak. Minek adjak másnak, ha más sem ad nekem. Kaparj kurta, neked is jut, szól a nagyon népszerű közmondás. Ez a gondolkodás és magatartás a közösségi élet igazi rákfenéje. Nem méltó a magát keresztyénnek tartó emberhez, mivel egészen és maradék nélkül a *természeti ember* ösztönös és önző megnyilvánulása.

Ennél egy fokkal már magasabb gondolkodás és magatartás a mindent mérlegre tevő és az életet a viszonzás és kölcsönösség alapjára helyező *igazságos* ember magatartása. Latinul úgy mondták: do ut des. Adok, hogy adj! Vagy ahogyan a mérlegekre van fölírva: Suum cuique, mindenkinek a magáét. Hányan vannak, akik azt mondják, annyit adok, amennyit kapok. Előbb nekem adjanak, hogy én is adhassak éppen annyit, amennyit már kaptam. Ez a hasznos fölfogás, mondanom sem kell, még nem keresztyénység. Ez az ószövetségi papi vallás, a jogrend világa.

Csak az tudja a Krisztus tanítását vallani: jobb adni, mint venni, aki már fölismerte hit által, hogy ő Istentől mindent megelőzően már megkapott. Mindenét Istentől nyerte ajándékba. Ahogy az Írás mondja: mid van, amit nem kaptál, ha mindent kaptál, mit dicsekszel, mintha nem kaptál volna? Meztelenül jövünk a világra, és úgy is távozzunk innen. Mindenünk Istentől nyert ajándék, gyarapításra adott találat. Nem vagyunk mi magunkéi, testünk-lelkünk Istenéi. Tegyük hozzá: pénzünk, lakásunk, ruhánk, bútorunk, edényünk, szerszámunk: mindenünk Istenéi. Mi csak letéteményesei vagyunk az egyetlen tulajdonosnak, aki mindent sáfárságra, gondozásra, mások javára való gyümölcsötetésre ad nekünk. Amikor elveszi magunkéinak hitt javainkat, akkor is arra figyelmeztet: mindent tőle kapunk. Mi neki adósai vagyunk.

Aki igaz hittel mindezt fölismeri, könnyen tud a parancsnak engedelmeskedni: jobb adni, mint venni. Jobb adni abból, amit Istentől vettünk, mint venni egy másik embertől emberitől.

Ma kinek van jobb dolga, nekünk, akiket Isten még nem sújtott árvízzel, akik még adhatunk a magunkéból, vagy azoknak, akik mindenüket elveszítették és a mi szeretetünkre szorultak? Milyen könnyű a kérdésre felelni. Addig adjunk, amíg adhatunk, mert még élünk. Addig adjunk, amíg még nálunk van Isten letétje mások javára. Ő az ingyen kegyelemből adott javakat akkor veheti vissza tőlünk, amikor éppen akarja!

Az evangéliumi embernek mindig könnyű volt adnia. A Szentírás szerint az a *legkisebb mérték*, amit Isten a hívő gyermekeitől kíván: a tized. Aki javainak legalább a tizedét hitben és szeretetben, hálából már följánlotta Istennek, annak nem nehéz újra és újra csak adni. Mindig van miből áldoznia és mindig többet nyer Istentől, mint amennyit ő maga ad másoknak Isten nevében. A thesszalonikaiak azért tudtak könyörögni: Pál tőlük is fogadjon el ajándékot a jeruzsálemi szegények számára, mivel előbb a szívüket már Krisztusnak adták és a szívükkel mindenüket Isten szolgálatába állították.

Lényegében itt állunk a döntő kérdés előtt. Az igazságtalan harácsolás, az igazságos haszon vagy az Isten ajándékozó kegyelméből folyó szeretet-é életünk alapja? Isten erre a magaslatra akar fölvezetni, valahányszor valamit kér tőlünk.

Ma erről a kérdéstről nemcsak a magam indításából, hanem az egyházközségünket vezető presbitérium megbízásából is beszéltem. Tudjuk, hogy egyházunk kiadásait a hívek önkéntes adományai fedezik. Amint a presbitérium megállapította utólagosan, hibánkon kívül 19 000 lej gázszámlával terhelték meg a templomunkat, 8000 lejért gázórákat kellett szereltetnünk, a két évvel előbb elkezdődött általános fizetésrendezés következtében egyházunknak 10 000 lejjel több fizetést kell ebben az évben kifizetnie. Ekkora hiányt kell a híveknek magukra vállalniok, ha szeretik ezt a templomot és az egyházat. Ezt más szóval úgy mondhatjuk, hogy ebben a percben a lelki édesanyánk: anyaszentegyházunk lett erőtlenné. Most az ő gondját kell magunkra vállalnunk. Hisszük, hogy a gyülekezet lélekben van olyan erős, hogy ezt az anyagi terhet is el tudja hordozni.

Azt szeretjük, ha a prédikáció nem elméleti, hanem gyakorlati. Ha benne fölszólltás hangzik el arra nézve, hogy mit cselekedjünk.

Ma közkívárat szerinti prédikációt mondtam. Halljuk meg belőle a parancsot: Viseljetek gondot az erőtlenekekre. Adakozzatok jó kedvvel gyülekezetünk anyagi szükségéinek fedezésére. Munkával. Megemlékeztvén a Krisztus szaváról: jobb adni, mint venni.

Bizony mondom: jobb adni, mint venni. Adni addig, amíg van miből adnunk! Ámen.

Péntek Árpád

A halottak a királyi szék előtt

Alapige: Jelenések 20,12

Bibliailvasás: Jelenések 20,11–15

Ki kell mondani az igazságot: Előbb vagy utóbb mindenkinek meg kell halnia. Ez magától értetődő dolog.

Még ha magától értődő is, a hívő embernek ezt a gondolatot nem szabad megszoknia. Ahogy nem szabad megszokni a lázat. Ahogy a láz jelzi, hogy a test beteg, úgy jelzi a halál azt, hogy nem vagyunk rendben Istennel. Minden haláleset fel kellene hogy háborítson, mert szétrombol valamit, ami Istené. Éppen ezért a halál ellenség.

Az ellenség elől el lehet menekülni. Tűztől, víztől el lehet szaladni, de a halál elől nem lehet elmenekülni. Felkeres a legtitkosabb búvóhelyen is, mulatságban, szórakozásban is. Nem ellenkezhetünk vele!

I.

De mi történik, amikor az ember behunyja a szemét? Sokan vannak, akik azt mondják: vége. A halál egy pont, ami befejezi az élet mondatát. Utána nem következik semmi!

Ó, még sok minden következik, mert a halál csak egy vessző, amely után az élet mondata folytatódik. „Láttam a halottakat, nagyokat és kicsinyeket állani...” A halottak tehát megvannak. Nem tűntek el, miként letörlik a tábláról az írást, és nem rothadtak meg, mint a virág. A test az széteshet, de az emberi lélek, az emberi személyiség megvan. Csak a ház tűnt el, a lakója megvan. A halál csak a földi szemünk előtt végpont, de az élet olyan, mint a folytatásos regény. A halál után „folytatása következik”.

A halottak élnek! Hol élnek? Ha ezt tudnánk! De ez nem bízott reánk. A Szentírás nem beszél arról, mi van a függöny mögött. Azt majd annak idején meglátjuk. Ezért nem szabad okkult hatalmak segítségével (spiritizmus stb.) behatolni

a halál függőnye mögé. Ez egyrészt merészség, másrészt szemtelenség és tiszteletlenség Istennel szemben. Az Írás azt mondja, hogy „ott állanak”. Milyen jó, mondanánk, hála Istennek, hogy végre ott vannak. Annyi földi fáradozás, nyomorúság, betegség és kín után végre minden megoldódott, a sötétség megvilágosodott.

II.

Ha mi azt hisszük, hogy Isten előtt állani valami kellemes dolog, akkor nem tudjuk, kicsoda Isten, és nem tudjuk, kik vagyunk mi. Isten előtt állni nem azt jelenti, hogy végre megpihentünk, hanem belefutunk az ítélő bíró kezébe. Annak a kezébe, aki elől ebben a pillanatban elmenekül az ég és a föld is. Ádám elbújt előle, Jónás is elmenekült, de hasztalan. Egész földi életünk nem más, mint menekülés előle. Halottnak lenni annyi, mint: kényelének vagyunk megállani Isten előtt, mint akiket odaszegeztek, és muszáj kiállni a tekintetét. Halottnak lenni éppen azt jelenti: nem menekülhetünk már el előle, a futás befejeződött.

Itt állnak mind! A történelem nagy emberei, gyülekezetünk vezető férfiai, csendes imádkozói. Olyanok, akikre még emlékezünk, és olyanok, akiket már elfelejtettünk. Senki sem mentheti ki magát, senki sem maradhat el. Halottak. Aki még él, még halálos ágyán is találkozhatik Megváltójával, még megbékélhet Istennel, még a tizenkettedik órában is lehet kopogtatni. De a halottak már nem változtathatnak meg semmit. Vagy Jézust választották életükben, vagy már nincs más választási lehetőségük.

III.

Könyvek nyitnak fel. Beléjük van írva minden tettünk és gondolatunk. Persze ezt nem úgy kell értenünk, mintha a mennyben minden emberről könyvelést vezetnének, de Isten mindent tud, mert mindent látott. Aki meghal, magával viszi az ügycsomóját, a dossziéját, ahogy ma mondják. Nemcsak halottak feltámadása van, hanem a bűnök feltámadása is. Hiszen cselekedeteink megelőznek bennünket. Ilyen terhes iratcsomóval kicsoda állhatna Isten elé?

Ilyenkor segítség után szokás nézni. Vajon ki lehetne az ügyvédünk, a közbenjárónk? Emberek vagy talán a szentek? Ekkor eszünkbe jut az Ige: „Kicsoda az, aki kárhozott? Krisztus az, aki meghalt, sőt aki fel is támadott, aki az Isten jobbán van, ki esedezik is érettünk” (Róm 8,34).

Ő a mi kezesünk, ő a mi szószólónk (1Jn 2,1). Neki van egyedül hatalma elfordítani az ítéletet, mert ő az ítélet alatt állt, mert elviselte Isten haragját. Megfizetett érettünk. Senki sem kényszerítette rá. Önként tette meg érettünk. Ezért folyamodhatunk és hozzá apellálhatunk.

De nem halálunk után, hanem még életünkben. Az örökkévalóság vasárnapja, a halottak napja nem arra figyelmeztet, hogy milyen komoly dolog a halál, hanem arra, hogy milyen komoly és eltékozolhatatlan az élet, mert boldogan meghalni csak az tud, aki bízik abban, hogy Jézus szót fog emelni érte.

IV.

Ha visszajönnének a halottaink, vajon mit mondhatnának nekünk? Akik nem hittek, azok azt mondanák: Igaz mindaz, ami meg van írva a Bibliában, amit az mond az életről, a halálról, az ítéletről, a kárhozatról. Van szabadító is, de nekünk nem kellett. Visszautasítottuk a Krisztust. Most késő. Nincs menekvés, nem segít sem a gyertya, sem az engesztelő mise. Akik pedig hittek, azt mondanák: Igaz, Krisztus megnyitotta a menny kapuját. A kereszt híd lett, beléptünk az örök békeségbe.

Ha majd a könyveket felnyitják, senkinek a számadása sem fog stimmelni. Hatalmas hiányunk van. Ezek a bűneink. De van Krisztusban való hitünk, aki azért jött el, hogy vele és általa még életünkben elrendezhessük dolgainkat. Ámen.

„Ne félj!”

Alapige: Ézsaiás 41,10

Bibliaviasítás: Zsoltárok 27,1–14

A felolvasott bibliai verset három gondolatkörre osztottam fel. Az első gondolatkör: „Ne félj!”, a második: „Ne csüggedj!”, a harmadik: „Én vagyok Istened”.

I.

Tehát az első gondolat ez: „Ne félj!” De mi is tulajdonképpen a félelem? A félelem a léleknek nyugtalan, szorongó állapota. A félelem egy idős az emberrel és a bűn miatt van. Az én bűnöm és a mások bűne miatt. Amíg nem ismerte az ember a bűnt, addig nem félt. Nem is kellett félnie. Nem volt kitől és mitől félnie. Az első ember akkor kezdett félni, amikor rádöbbsent, hogy megtörte Isten szövetségét és bűnt követett el. Félelmében elrejtőzködött Isten elől. Bizonyára életednek eddigi idejében megtapasztaltad, hogy amikor letértél az egyenes útról, akkor azonnal felébredt benned a szorongás és a félelem: hátha meglát valaki, hátha rajtakap valaki. Ha nem tértél volna le az egyenes útról, akkor nem lépett volna fel lelkedben a szorongás és a félelem. A gyermek nem fél addig, amíg el nem esik és meg nem üti magát. Miután leesett és megütötte magát, óvatosabb lesz. Még jobban kezd félni a gyermek, ha baleset éri vagy verést kap.

Nekünk felnőtteknek is sok mindenért és sok mindentől kell félnünk ebben az életben. Ebből a sok mindenből most csak néhányat sorolok fel. Félelem fogja el az embert a sikertelenség vagy a sikertelenségek sorozata miatt. Bizonyára valamennyien tapasztaltatok, hogy vannak időszakok az életünkben, amikor minden úgy megy, mint a karikacsapás. Boldogok vagyunk, hogy amihez kezdünk, sikerül is. Ezzel szemben vannak időszakok, amikor bármihez kezdünk, csalódás ér.

Félelmet okoz a megaláztatás. Az elmúlt évtizedekben alig volt ember, aki ne élt volna át megaláztatást ilyen vagy olyan formában. Voltak emberek, akiknek kedvük telt abban, ha embertársaikat megalázhatták. Voltak esetek, amikor a nyilvánosság előtt alázták meg az embereket, volt eset, amikor titokban.

Félelmet jelent a betegség. Hiszen milyen jó dolog azt mondani a kérdező atyámfiaának: „hál’Istennek jól vagyok”. Milyen rossz azt mondani atyámfiaának: nem vagyok jól, vagy azt mondani, hogy én ugyan jól vagyok, de nincsen jól a hitvestársam, a gyermekem, az édesanyám, az édesapám.

Félelmet jelent a halál, a gyász. A halál a bűn büntetéseként jött (tört) be a világba, s az első embertől mostanig mindenkit elkaszált. Biztosak vagyunk benne, hogy Jézus Krisztus másodszeri eljöveteleig mindenki hasonló sorsra jut. Azok között, akiket magával ránt a halál, ott vannak a mi szeretteink is, s rendre ott leszünk mi is.

Félelmet jelent a szegénység és az éhség. Ezen a helyen, ahol mi élünk, kevesebb ember küzd a létbizonytalansággal, mint más földrészeken, de itt is mind többen és többen veszítik el munkalehetőségüket s vele együtt keresetüket is. Nyugdíjasok, alacsony fizetésűek, nagy családosok és betegek mind nehezebben küzdenek meg az infláció okozta áremelkedésekkel.

Félelmet jelent a holnap, a jövő kérdése. Mi lesz velem? Mi lesz családom tagjaival? Mi lesz egyházammal? Mi lesz népemmel? Ahogy haladunk a holnap felé, ez a félelem mind nő, ahelyett hogy apadna. Az elmúlt évtizedekben az volt a gondja azoknak a szülőknek, akik egyetemre akarták adni gyermekeiket, hogy olyan szakra adják, hogy ha majd végez a gyermek, Erdélyben maradjon. Ez volt az az időszak, amikor az egyetemet végzetek egy részét vagy nagy részét a Kárpátokon túlra küldték, ahol nem voltak nyelvtestvéreik. A ma világában, amikor elbizonytalanodott minden, azon gondolkoznak szülők és gyermekek, vajon most mi a teendő, mit hoz a holnap.

Az elsoroltakból láthatjuk, hogy mindenkinek megvan a maga gondja, sok esetben aggodalma és félelme is! Ebbe a gondba, aggodalomba, félelembe kiált bele maga az Úristen: „Ne félj!” Mivel a félelem egy idősebb emberrel, az embereknek mindig szükségük volt a biztatásra és a vigasztalásra. Ezért olvassuk a Szentírásban olyan gyakran: „Ne félj!” Ez a „ne félj!” most neked szól. Rajtad keresztül szól drága szeretteidnek és mindazoknak, akik félelmeikről panaszkodnak.

II.

A második gondolata a felolvasott szent Igének így szól: „Ne csüggedj!” A csüggedés a léleknek egy sajátosan fájdalmas érzése. A csüggedésnek sok oka van. A csüggedést okozó bajok közül néhányat felsorolok. A csüggedésnek oka a veszteség. Itt kétféle veszteségre gondolok: az egyik anyagi, a másik lelki veszteség. Az anyagi veszteségnél vannak fokozatok: kicsi és nagy veszteségek. Akár kicsik, akár nagyok a veszteségeink, a maguk idején csüggedést okoznak.

Lelki veszteségnek nevezem azt az esetet, amikor valaki elveszíti azt, aki életének része volt. A veszteség következménye a gyász, a fájdalom és az életegyensúly megingása. Sok esetben a fájdalmat fokozza a lelkiismeret-furdalás. Több megbecsülésben, nagyobb ragaszkodásban kellett volna részesíteni azt, aki előrement. Ebből következik, hogy embertársainkat vagy éppen családunk tagjait addig kell szeretettel és gyöngédséggel körülvenni, amíg élnek.

A csüggedésnek oka lehet az is, hogy reményeink nem válnak valóra. Sokan mondják, hogy a reménység megtartó erő. Ha nem remélnénk, hogy holnap, holnapután vagy azután jobb lesz, az élet elviselhetetlen lenne. A mindennapi élet azt mutatja, hogy vannak reményeink, amelyek megvalósulnak, s ezek örömet okoznak, de vannak reményeink, amelyek eredménytelenek maradnak.

Csüggedésre ad okot a rágalom s a vele járó emberi gonoszság. Szolgálatom idején számtalanszor megtapasztaltam, hogy az emberek több rosszat mondanak egymásról, mint jót. Milyen jó lenne, ha az emberek leszámolnának ezzel a bűnös gyakorlattal, keresnék egymásban a jó vonásokat és azokat mondanák el egymásnak és egymásról.

Csüggedésre ad okot saját gyöngeségeinknek a felismerése. Ezen a felismerésen sajnos mindenkinek sokszor át kell esnie az öregségből vagy betegségből, esetleg balesetből származó gyöngeség miatt. Kellemetlen, de mindenkinek meg kell értenie, hogy elkövetkezik az az idő, amikor olyan dolgokat, amelyeket évekkal vagy évtizedekkel azelőtt könnyedén végzett el, már csak nehézséggel tud elvégezni. De lehet, hogy már erre se képes.

Elcsüggedünk, ha váratlanul ránk szakad valami baj. Azért nevezem így, mert a „baj”-nak kicsitől nagyig nagyon sok fokozata van. A sok mindenbe, ami a csüggedést okozza, kiált bele Isten: „Ne csüggedj!” Válaszul Isten megnyugtató beszédére olvassuk a 42. zsoltárban: „Mért csüggedsz el lelkem és miért nyughatatlankodol bennem? Bízál Istenben, mert még hálát adok én néki, az én szabadítómnak és Istenemnek.”

III.

A felolvasott szent Ige megindokolja az előbbi két beszédet: „ne félj!” és „ne csüggedj!” Az indoklás így szól: „mert én vagyok Istened”. Ennek az indoklásnak azért van nagy jelentősége, mert mi hajlandók vagyunk Istent a nagyvilág teremtetőjének, gondviselőjének és megváltójának tartani. Talán azért van ez így, mert a Szentírásban van ennek egy ilyen irányú hangsúlya. A nagyvilág Istene azonban az én személyes Istenem és Atyám. Amikor én gondolkozásban ide eljutok, ezt az én személyes Istenemet így szólítom meg: Atyám! Ezért tanított Jézus Krisztus így imádkozni: „Mi Atyánk...” Igen, én vagyok Istened és Atyád, és én veled vagyok. Megismétlődik a keresztségben fölöttünk elhangzott kijelentés: „Én titeket vagyok minden napon a világ végezetéig” (Mt 28,20).

Veled vagyok és „megsegítlek” — ígéri Isten. Ennek a földi életnek minden mozzanata munkával és küzdelemmel jár. Ezt már a gyermeknek is meg kell

tapasztalnia az iskola padjaiban, amikor készül a felnőttkori feladatokra. Meg kell tapasztalniok a hitvestársaknak, akik naponta meg kell hogy küzdjenek a napi gondokkal és a gyermekneveléssel. Meg kell tapasztalnia az öregembernek akkor, amikor fogy vagy elhagyja az ereje. Ilyenkor látjuk, milyen nagy erő a hit bizonyossága: velem az Isten, megsegít az Isten.

„Megerősítlek” — szól a vigasztalás és a bátorítás az élet harcában megfáradottnak, elbizonytalanodottnak, az üldözöttnek. Lelki értelemben ez olyan, mint amikor a fizikailag legyengült embernek az orvos tápdús, erősítő gyógyszereket ajánl, s ha azokat elfogyasztja, megújul az ereje. Ez az az állapot, amikor azt érzem, hogy átölel és életpályámon továbbvisz az Isten.

Az utolsó ígéret így szól: „Igazságom jobbával támogatlak téged.” Mit is jelent ez? Ebbe a hazugsággal és hamissággal tele világba kiáltotta bele Jézus Krisztus ezt a csodálatos beszédet: „Én vagyok az igazság.” Olyan nagy ereje volt a maga idején ennek a beszédnek, hogy a tanítványok megdöbbenek (Jn 14,6), a nagypénteki bíró, Pilátus megtántorodott tőle (Jn 18,37—38). Sok igehirdető és hitvalló keresztyén ember tett már bizonyosságot arról, hogy amikor egyházunk és népünk ellenségei hamisan vádolták, Isten erős karja kinyúlt és igazságot szolgáltatott választottjának. Igen, Isten jobbjá az erőt, a hatalmat, az igazságot jelenti.

Ennek a kifejezésnek: „igazságom jobbával támogatlak téged”, van egy mélyebb, az emberi életet átformáló jelentése is. Azt jelenti, hogy Isten a Jézus Krisztus igazságát, amelyet a golgota keresztyén és a húsvéti feltámadásban mutatott meg, rám vonatkoztatja. Ezt úgy képzeljétek el, hogy láttok az utcán egy rongyos ruhájú, mosdatlan, elhagyott gyermeket, megesis rajta a szívetek és ezt mondjátok neki: gyere velem, vesd le a rongyos ruháidat, fürödjél meg, és utána öltözzél fel az előtted levő új ruhába. Látjátok: így akar minket felöltöztetni Isten a Jézus Krisztus keresztyén szerzett érdemébe, hogy Fiához hasonlóan minket is fiainak, leányainak, gyermekeinek és örökösének tekintsen és eljuttasson Isten országába. Ezért át kell adnunk magunkat alakító, formáló akaratának, és naponként kell kérnünk: „Jöjjön el a te országod.” Ámen.

Hanspeter Wulff-Woesten
Németország

Prédikáció

Alapige: Róma 1,14—17
Bibliolvasás: Máté 8,5—13

Van egy könyv, mely a keresztyénné lett egykori frankfurti alvilági gonosztevő bizonyágtételét tartalmazza. A címe ez: Halleluja-Jo. A „főhős” e könyvében nyíltan beismeri előbbi nőcsábász, verekedős és törvénytípró életét. A félelmes „Holland-Jo” bátor keresztyén bizonyágtétele által „Halleluja-Jó”-vá változott. Az evangélium ereje által végül sikerült szabaddá lennie minden előbbi megkötöttségéből. Ösztönei Krisztus megváltása által átnevelődtek, és a felebarát iránti felelősségérzet felébresztéséhez vezették. Így szélesedik ki börtöncellája Isten gyermekeinek új szabadságává.

Mégis milyen nehéz megértetni a „dohányos férfitestvérekkel” és a „kifestett nőtestvérekkel” azt, hogy létezik egy másik közösség is, amelynek egészen újszerű hatása és mélyebb értelme van. Itt csak egyetlen Mester van, akire vonatkozik a keresztyének hitvallása. Az általa ajándékozott szeretet, amit nem lehet megvásárolni, teszi sikeressé az életet.

I.

Mi az, ami az embereket az elveszésbe sodorja?

Miben is vagyunk mi vétkesek az emberiség elesettsége miatt? Így kell, aggodalommal kérdeznünk! És a válasz ez: A mi mai korrupció világunk — mint egykor

Pál idejében is — szükségessé tette a Krisztus szabadításáról szóló megmentő üzenetet. A mindennapi életben gyakran kérdezzük egyszerű kézfogások alkalmával: Vajon mi a kötelességünk? Nem szeretnénk semmit sem elmulasztani. Vajon nem vagyunk-e valamennyien bűnösök az élet nagy kérdéseiben, amikor Jézust szinte elvakítjuk?

Vannak házastársak, családok és baráti közösségek, melyek teljesen kikapcsolják életükből a lelki dimenziókat. Sokféle magyarázat lehet rá: „Ezt úgysem akarják hallani embertársaink! Addig még úgymint oly sok idő van! Ezt helyre tudja hozni a lekipásztor a halál előtti úrvacsorával!” Mindenki bűnös marad! Azonban mi keresztyének felelősek vagyunk a bajban vergődő világért, felelősek vagyunk minden ember és minden nép üdvösségéért! „Bocsáss meg, kedves sorstárs — mondhatjuk —, de én adósod vagyok az evangéliummal! Isten téged is be akar vonni az ő szeretetébe!

Manapság olyan világban élünk, mely mint egy nagy szerencsétlenül járt tartályhajó, kilyukadt. Sodródik a világ tengerén. Mint óriási sodródó olajfolt érkezik a mindenféle tanácsstalanság a mi életünk és világunk hajójának gyomrából és mindeneket megfertőz. Ismeretes az emberiség előtt az a környezetszennyeződés, amit a gyárak, a háztartások és a szívünk szeméjé okoz. Sajátos szeretetlenségünk, pletykaszenvedélyünk és önzésünk miatt kell szégyenkezniünk. Azonban bátran el kell fogadnunk az evangéliumot. Pál ezt teszi fáradhatatlanul leveleiben és térítői útjain. Ilyen hírvivői vagyunk Jézusnak mindennapi vándorlásunkban? Ezzel elértünk textusunk második fontos gondolatához.

II.

Az evangélium megmentő erejét mindenkinek bizonyíthatjuk.

Pál Rómában, e világvárosban úgy érezte, hogy a Szentlélek által a közös szolgálatban és közös imádkozásban egybekapcsolódott a keresztyénekkal. Ebben a városban még az erőszakos, tékozló, istenkáromló császárnak is képes volt hirdetni az igaz Istenről szóló evangéliumot. Nehéz megmagyarázni, hogy Krisztus a bűnös emberekért halt meg a kereszten. Mégis érvényes: a művelteknek és a kevésbé művelteknek, az érthetetleneknek és az oktanoknak egyaránt szól az az üzenet, ami egyedül tehet minket új embereké és ami nem enged elveszni.

Mi is ma mindenkinek kötelesek vagyunk az evangéliumot hirdetni. Ebből az üzenetből tapasztaljuk meg Isten velünk és a világgal való tervét. Az ő tekintélye (autoritása) van mindenek mögött. A textusban szó van a hatalomról. Az eredeti görög szó itt éppen a „dinamit” szóra utal. Itt Istennek arról a hatalmáról van szó, ami magányosságunk, bűnünk és halálba esettségünk minden sírját feltöri és megkötözöttségünk minden bilincset feloldja. Pál Isten teremtő, megtartó és megmentő erejét a saját testében tapasztalta meg.

Epifánia időszakában szívesen beszélünk a pogányoknak az evangélium követői által való megvilágosításáról. Azonban elsősorban magunkról van itt szó. Ha a szabadító fényt szívünkben viseljük, akkor meggyőző módon tehetünk bizonyosságot az evangéliumról más emberek előtt. Isten szeretete mindenkire vonatkozik faji, nemzeti és intelligenciabeli határok nélkül.

A világ legkisebbje sem mentes az evangéliumtól — jegyzi meg Carl Friedrich von Weizsäcker, a híres békekutató. Az emberiség jövője iránti aggodalmában a tudós a maga fizikai és filozófiai ismereteihez kapcsolja mint alapfundamentumot a saját keresztyén hitvallását és a Hegyi beszédről szóló magyarázatát. Nem szégyellte a Glasgow-i Egyetemen tartott vendéglőadásai kezdetén beismerni hallgatói előtt: „Én keresztyén vagyok... Ez nem egy hagyomány képviselőjének az álláspontja. Megragadott a Krisztusról szóló evangélium. Ez lehetővé tette életemet. Nem tudom, hogy enélkül megtaláltam volna-e egyáltalán az élet lehetséges útját.”

Óvatosan és mégis állhatatosan, szeretetteljesen és mégis őszintén beszélhetünk az evangélium megváltoztató hatalmáról. A világon mindenkinek szüksége van erre. És hogyan érhetik el ezt? A mi emberi helyzetünk kilátástalanságába való betekintés és az isteni ajándék elfogadása által! Minden elveszéssel szemben áll Isten szabadítása. Ez vezet minket a prédikáció harmadik nehéz pontjához.

III.

Isten új igazságának bizalomteljes elfogadása által új emberekké leszünk és növekedni fogunk a Krisztusba vetett hitben.

Az új igazság abban áll, hogy Isten minket megigazít. Pálnál ez az Isten által ajándékozott igazság kettős: a parancsolatok szerint Isten bírói ítélete — és az idők végén bekövetkező üdvösség. Az üdvösség már itt elkezdődik hitben. Az üdvösség jövődöbéli bizonyossága már itt hozzásegít a szabad, megszentelt élethez. Hogy Isten hűsége minket kibéki és nekünk életet ajándékozz, hogy összehoz minket, szétszórt teremtményeit, a meggyalázott környezettel és az elfelejtett Teremtővel.

Isten új igazsága az új ember. Isten a Krisztus által ismét új, boldog emberekké akar bennünket tenni. Ott nincs szükség szuperteljesítményekre, az élet végéig tartó állhatatos hitre, takarékbetétekre, tudományra vagy igazi pártkönyvre. Ott csak a Krisztus iránti hűség és az Isten ajándékainak az elfogadása fontos, melyeket üres kezünkbe helyez. Még egyszer idézzük Carl Friedrich von Weizsäckert: „Nem igaz az, hogy az ember nem tud megváltozni; erre képes — ha a keresztyén nyelvezetet használom — nem a saját jó cselekedetei által, hanem a vele szembejövő kegyelem által.”

Ezt élte át Luther Márton is a wittenbergi szürke kolostorban, amikor a textus felett emésztődött. E mellett majdnem szétroncsolódott az élete. Ha Isten igazságos és a bűnöst megbünteti, akkor ez a kilátástalanságba sodródik. Eredetileg ezt érezte: „Istent nem tudtam szeretni, sokszor inkább tele voltam gyűlölettel Istennel szemben, mivel ő igazságos volt és megbüntette a bűnösöket.” Azután rájött, hogy Pál mintegy ezt írja Isten igazságáról: Egyszer aztán azt éreztem, mintha újjászülettem volna és a nyitott ajtókon keresztül a paradicsomba léptem volna be.

Isten igazsága, így tapasztalta meg később „Halleluja-Jó” is, vagy büntető, vagy teljesítményigazság. Másképp mi bűnösök nem juthatunk soha békességre Istennel. Hit által egyedül ő az igazság. Mindenki egészen újszerűen tapasztalja meg a felszabadító evangélium erejét. Mindenki azonban nőhet a saját hitében, mivel már a helyes úton van. Ez történik az imádkozó életmódban, ez történik bibliaolvasáskor a gyülekezetben, a Krisztussal való közösségben, a keresztyénnel való beszélgetések és utazások idején.

A mi prédikációnk kiemelt szavai Pál és Luther hitének kifejezései. Nem lehetnek-e ma számunkra is útmutatók? Ámen.

Fordította: Gyenge János

Úrvacsoraosztás után

Ravasz László

Jegy, pecsét és zálog

Alapige: 1Korinthus 11,24–25

Az idén Kálvin évét üljük. Ezelőtt 400 évvel jelent meg első kiadásban Kálvin főműve, a reformáció legnagyobb irodalmi alkotása, a Keresztyén vallásra való tanítás. Illő dolog, ha ma azt kérdezzük, mi a Kálvin felfogása az úri szent vacsoráról. Három szóban foglalom össze a feleletet: az úri szent vacsora Kálvin János szerint jegy, pecsét és zálog.

Jegy. Látható és tapintható jegy, amely kiábrázolja az Igét, a láthatatlan és gondolati valóságot. Érzékelhető, tapasztalható dolog, de mindenestől fogva szellemi valóságot ábrázol. Mi ez a szellemi valóság? Egy szóval felelek rá: az Ige. Az Ige pedig azt mondja, Krisztus teste érettem töretett meg és vére érettem ontatott ki. Krisztus helyettem és érettem halt meg, az én bűnömért tett eleget, és halálával nekem szerezte meg a bűnbocsánatot és örök életet. Tehát itt az Ige egy nagy tényre való hivatkozás, ugyanakkor egy személyemre szóló ígélet. Olyan, minthogyha egy utalványt adna a kezembe egy királyi kéz, de olyan utalványt, amelyik csak akkor jelent értéket számomra, ha hittel tudom elfogadni. Ha hiszek abban a kézben, amelyik az ígélet utalványát adja, abban a pillanatban az egész kincs valóságosan az enyém. Ha nem hiszek, csak egy üres papiroslapot kaptam.

Isten tehát kegyelmet, bűnbocsánatot és örök életet ígért nekem a Krisztus váltságáhaláláért. Ez az ígélet igaz beszéd. Hallják az angyalok, hallja az anyaszentegyház, s örökké hirdették a földön és az égben. Ha egy földi király hirdetné ezt ki ünnepélyes külsőségek között egész birodalmában, akkor is hinnem kellene és el kellene fogadnom. De én olyan félelmes szívű és homályos értelmű vagyok, hogy az Égi Király ígéletének sem tudok eléggé hinni. Ezért Isten — látván az én gyöngeségemet — írásba adja, amit szóval mondott: jegyben és jelképben kiábrázolja ígéletét. Immár nem betűben, hanem cselekményben: ahogy a kenyér a Krisztus megtöretett testét, a bor kiontott vérével jelzi, s ahogy a kenyérvétel és bor megívása azt jelenti: amint ezek testemet táplálják és irányítják, úgy éltet és tüzesít át a Krisztus megtöretett testével és kiontott vérével megszerzett kegyelem engem, szegény, bűnös embert. Az ő érdemének, áldozatának engem megváltó ereje ez. Ezért is nevezik a sákramentumot látható Igének.

De nemcsak jegy, hanem *pecsét* is. Egy üres lapra nem szoktak pecsétet ütni, mondja Kálvin, de egy királyi adománylevelen keressük a hitelt adó pecsétet. A tatárjárás után megtalálták IV. Béla pecsétjét, s gonosz árulók hazug ígélettel előhívták a rejtőzködőket, s azután leöldökölték őket. Micsoda borzalom az, mikor egy király pecsétjét az ördög használja fel arra, hogy elpusztítsa azokat, akik a pecsétben bíznak. De itt az Isten pecsétjét az Egyszülött Fiú, Krisztus tartja a kezében. Ő szerezte az úri szent vacsorát, azaz ő ütötte rá ezt a pecsétet a Nagy Király szabadsomlevelére, amellyel a szétvert, bujdosó embereket a pusztulás és halál rejtékhelyéből előhívja a boldog kegyelem meghallására. Mikor Isten hívta a Paradicsomkertben, a bűnbeesés után, az ember elrejtőzködött, nem akart előjönni, mert félt és szégyellte meztelenségét. De most, mikor az Egyszülött Fiú hívja a maga pecsétjével, amely azt jelenti, hogy a büntetésnek elég tétetett, ki van hirdetve a kegyelem: megcsokoljuk azt a pecsétet, nem remeg a szívünk félelemtől, nem szégyelljük meztelenségünk rútságát, hanem előjövünk nagy bizakodással és kinyújtjuk kezünket a kenyér és pohár után, amelyen a Krisztus kezének melegét és leheletének illatát érezzük:

Amint vagyok sok bűn alatt,
de mert hallom hívó szavad,
Bárány Jézus, jövök!

De nemcsak jegy, nemcsak pecsét, hanem *zálog* is. A zálog egy ígért jónak helyettesítő darabja, amelyet azért adunk, hogy már most bírjon valamit az, akinek tartozunk, abból, amit adunk. Zálog a gyűrű annak, akinek magamat elféjtem. Zálog egy szál kalász, akinek földemet eltestáltam. Egy szem gyümölcs, akinek odaféjtem a kertemet; zálog a kulcs, melyet a hódítónak átadunk annak jeléül és bizonyosságául, hogy a vár az övé.

Az úrvacsora a Szentlélek záloga. Csak egy darab vékony karikagyűrű, de azt jelenti, hogy miénk az égi vőlegény örök szerelme. Írott fehér kő: de azt jelenti, hivatalosak vagyunk a király asztalához. Egy kalász az ígért aratásból, egy fűrt a szőlőskertből, kulcs egy nagy birodalomhoz, a mennyei Jeruzsálemhez. Kevés, kicsiny, csekély dolog. De ha igazán vettem, akkor bizonyosság arra, hogy amint enyém a rész, enyém lesz az egész is. Enyém a vőlegény, úgy, mint a szőlőskert, mint ez a fűrt, s enyém a hegyen épített város, amint enyém ez a szívemre szorított kulcs.

A jegy az Atya jegye, a pecsét a Fiú pecsétje, a zálog a Szentlélek záloga, s én itt állok e hármassal bizonyossággal szemtől szembe, hálától roskadozva. Ámen.

(1936)

Ravasz László

Az Étel ereje

Alapige: 1Királyok 19,7–8

Illés, Isten embere, végképpen belefáradt a halálos harcba. Most is Jézabel elől menekül, aki halálra keresi. Holtra fáradtan nyúlik el a pusztaságban egy homokfenyő alatt és felkiált: Elég! Most, ó Uram, vedd el az én lelkemet.

Már nem bírja tovább.

Ekkor történik, hogy egy angyal szenen sült pogácsával és egy ital vízzel visszaadja elveszett erejét. Kelj fel és egyél, mondja neki, mert erőd felett való utad van. És ő felkelt és evett és ivott, és méne annak az ételnek erejével negyven éjjel és negyven nap, egész az Isten hegyéig, Hórebég.

Magától adódik az alkalmazás. Ez a sereg is fáradt emberekből áll. Legjobb lenne lefeküdni a homokfenyő alá, a rettentő sárga pusztá közepén s elaludni örökre. Úgysem bírjuk tovább...

De egy angyal felébreszt a kábult álomból, s reámutatva e kenyérré és borra, azt mondja: Kelj fel és egyél, mert erőd felett való utad van. És az Étel erejével továbbmegyünk és megérkezünk.

Igen, erők felett való utunk van. Nem bírjuk azért, mert hosszú és beláthatatlan; azért, mert egész bizonyosan a sírhoz ér; azért, mert rettentő módon megterhel a gond, a bánat, a bűn; azért, mert olyan lépést és távolságokat parancsol a köteleesség, amelyek túlhaladják emberi erőnket. Erők feletti az út, mert ha egyedül kell mennünk, az árvaságot nem bírjuk, ha vinni kell ránk bízott lelkeket, nem bírjuk nehezedeő terhünket, ólmos fáradtságunk hátráltató súlyát. Nem bírjuk azért, mert utánunk lohól üldözünk, a halál, s nem ostorral, hanem skorpióval vág sanyargatónk: a vád. A gond, a bánat, a bűn nyomasztó teherként nehezül reánk. Mázás súlyú kereszt alatt tántorgunk s a sátán gúnyolódik velünk: repülj, büszke lélek...

Igen, éppen nekünk szól az Étel ereje. Ugye senki sem ért közöttünk testi ételt, hanem sákramentumit: az Úr Jézus Krisztus halálának és feltámadásának éltető erejét.

Első hatása az, hogy *továbbmegyünk*. Igen, mert aki hittel veszi e szent jegyeket, az megadja magát kegyelemre Istennek. Leteszi terheit a kereszt lábához. Először

lezuhan a legnagyobb teher: a bűn. Ó, ez a megtöretett test és kiontott vér, érettem adott áldozat, ezért elfogadom a kereszttövében a nekem felajánlott irgalmat. Nem érettem, az ő nevéért, megszánt és megbocsátott; fejem tenyerébe fogta, maga felé fordította és rám nézett. Szinte megtántorodom, amint lezuhan rólam ez a teher. Azután lezuhan a másik: a bánat. Ó, a szív nagyon tud fájni, de Isten még jobban tud gyógyítani. Mi az, ami fájhat neked, amit elvesztettél vagy megsirattál, ahhoz a nyereséghez képest, ami benne jutott osztályrészedül? Mi az a baj, amit ő el nem oszlat-hatna, betegség, amit meg nem gyógyíthatna, elrontott élet, amelyet jóvá nem tehetne? S harmadikul lezuhan vállunkról a gond. Hisz a Krisztus halála drága ára a mi nyomorult életünknek! Ki az ő tulajdon fiának nem kedvezett, hanem őt mindnyájunkért oda-adta, mi módon ne ajándékozna vele együtt mindent minékünk?

Milyen könnyűekké lettünk! S ugyanakkor milyen erősek! Mert aki eszik ebből a kenyérből és iszik ebből a pohárból, az felöltözi az Isten fiának méltóságát, erejét, vidámságát, életkedvét és mámoros szenvedélyét. Ó, az szeret, az átölel egy egész világot, aki a kereszttet öleli át; ó, az szolgál: boldogan engedelmeskedik Isten akaratának, aki a keresztt lábához omlott; ó, aki hittel részesül a megdicsőült Krisztus ételében, abban Krisztus él tovább, s míg őembere napról napra romlik, új embere annál hatalmasabban épül. Csak ma is milyen erős, milyen friss, milyen boldog lehetsz!

Második hatása az Étel erejének az, hogy *megérkezünk*.

Ezt a megérkezést is kétféle értelemben kell vennünk: a földi életre vonatkoztatva, és a mennyekre. A földi életre vonatkoztatva célnál van az, aki a kereszthez ér, mert célnál lenni annyit jelent, mint Istenhez érkezni. Ugye Mózes célnál volt, mikor a Hóreb hegyén kigyúlt előtte az égő csipkebokor és megszólalt belőle a magát kijelentő Isten? Megtalálta vele igazi otthonát, ahonnét kiszállhat, ahová mindig hazatalálhat, akit fellel a Sínai-hegyen vagy a Vörös-tenger partjain, a pusztaságban éppúgy, mint a páska éjszakáján a fáraó városában. Éppúgy talált otthont a Hórebben Isten másik embere: Illés, aki az Étel erejével megérkezik oda, ahol Isten halk, szelíd szóban kijelenti magát neki.

A mi Hórebünk a Golgota, az égő csipkebokor, a halk, szelíd szó, a keresztt. Ez a mi lelkünknek középponti helye, igazi otthona, boldog menedéke és erős vára. Az a *keresztt*, mely Isten kegyelmi tanácsáról, áldott eleve elrendeléséről beszél, s ahol Isten azt mondja nekünk: Fiam, s mi azt mondjuk neki: Atyám.

A mennyei életre vonatkoztatva ez a mi Hóreb hegyünk a mennyei Jeruzsálem, ahová éppen ez Étel erejénél fogva megérkezünk. Nincs semmi út és nincs semmi más mód arra, hogy odaérjünk és belesimuljunk az Atya orcájának dicsőségébe, mint a Krisztus testével való táplálkozás: a benne való élet. Aki eszik az Ételből: megérkezik. Ámen.

(1937)

Esketési beszéd

Nagy László

A hűséges Isten ajándéka és jutalma

Alapige: 1Tesszalonika 5,23—24

Szent esküvések e mai szép és örökre emlékezetes napja számotokra a hűséges Isten ajándéka és jutalma.

I.

Hű az Isten — tanítja mai alapigénk. Ti, amikor egymás iránti hűségetekről Isten és a gyülekezet előtt szent esküt tesztek, a hűséges Isten színe előtt álltok, aki megvizsgálja szívetek őszinteségét és elfogadja egymás holtig tartó szeretetére, védelmére és gondviselésére vonatkozó hűségnyilatkozatokat.

Hű az Isten — ujjong Pál apostol, mert Istennek ez az önmagáról szóló felemelő bizonyosságtétele a világ életének, jövődjének és örök üdvösségének kezessége. Bár az ember teremtő Istene ellen lázadt, bár az ember szüntelen gondviselő Istene ellen lázong, Isten mégis és mindenek ellenére mégis hű maradt és hű marad önmagához. Bár az ember megtörte és szüntelenül megtöri a megváltó Isten szövetségét, Isten mégis és mindenek ellenére mégis hű maradt és hű marad szövetségéhez (5Móz 7,9), elhívott és kiválasztott szövetséges társához, az emberhez, akivel szerelmes Fiában merőben új, örök szövetséget kötött, akiről hűségében az évezredek folyamán soha, egyetlen pillanatra sem feledkezett meg.

Isten, aki titeket a vele való kegyelmi szövetségben a szent házasság keretei között egész valótok megszentelésére hív, életetek e nagyszerű pillanatában számotokra is ígéri és ajándékozza azt a hűségét, mely erősebb és állandóbb, mint a hegyek; azt a hűségét, mely minden aranyból és ezüstből értékesebb; azt a hűségét, melyről nap napnak, éj éjnek mond beszédet; azt a hűségét, melynek naponkénti megtapasztalása nyomán egy szívvel és egy lélekkel Pál apostollal együtt így ujjonghattok: hű az Isten, aki mindez megcselekedheti. Isten hűsége úgy vegye körül életeteket és hajlékotokat, miként a szivárvány öleli körül az eget; Isten hűsége úgy ragyogjon szemetekben és szívetekben, mint a fényes nap az égen. Naponként boruljatok le a hűséges Isten színe előtt, naponként emeljétek fel tekinteteket a hűtlen világ minden zűrzavara közepette a hűséges Istenhez, és állhatatosan kérjétek számotokra hűségének naponkénti megújuló kiadását, hogy minden megpróbáltatás és kísértés, minden hűtlenség és hitelenség közepette szilárdan megmaradhassatok és megmaradjatok az egymás iránti töretlen hűség életet védő és életet építő erejében. Úgy fogadjátok szent esküvések e szép és örökre emlékezetes napját, mint az irántatok hűséges Isten ajándékát.

II.

Szent esküvések e szép és örökre emlékezetes napja számotokra a hűséges Isten jutalma.

A hű Isten mindig a hűséget jutalmazza. A hűséges Isten mindig megjutalmazza a hozzá méltó szövetségi hűséget, a keresztségben, a konfirmációban, az úrvacsorában neki tett hűségnyilatkozatot. Isten iránti hűségekben egymás iránt tartós és felelősségteljes hűségben éltetek a mátkaság ideje alatt, amikor a katonaság három hosszú esztendején keresztül töretlen bizalommal, egyre erősödő szeretettel és megújuló reménységgel vártatok egymásra, vártatok erre az ünnepi órára, vártatok szerelmetek beteljesülésére. Ebben az ünnepi órában jó megvallanunk azt, hogy gyönyörködtünk egymás iránti hűséges szeretetekben, szeretetek tiszta hűségében, mivel ma a szerelem nagyon sok esetben olyan alig pár óráig tartó átfutó hangulattá,

olyan múltó epizóddá torzult és silányult, mely könnyen elolvad, mint a márciusi hó, mely gyorsan elhervad, mint a leszakított virág.

Mátkaságotok fölött a solvejgi hűség ragyogott és virrasztott. Solvejg a jeles norvég drámaíró Peer Gynt című színdarabjának női főhőse, akiben az író a messze földön utazó szerelmesét odaadóan visszaváró leány hűségének állított örökszép emléket. Évszakok változnak, évek telnek-múlnak, de Solvejg egyre mélyebb és egyre tisztább szerelemmel várja haza kedvesét. Ez az igazi szerelem! Ez az igazi szeretet! Mert az az igazi szeretet, mely tiszta hűséggé mélyül! Mert az az igazi szerelem, mely mély hűséggé tisztul! Mélyé és tisztává, mint a napfényben ragyogó, átlátszó tengerszemek.

Isten e mai szép és örökre emlékezetes nappal jutalmazza egymás iránti mély és tiszta hűségeteket. Mátkaságotok ideje jó és hasznos előiskolája lesz és marad házasságotoknak, családi életeteknek. Maradjatok meg sokféleképpen megpróbált kitartó hűségetekben. Kövessétek a hűségnek ezt a nehéz, de gyönyörűséges útját, melyen továbbra is megmaradhattok és megmaradtok Isten, anyaszentegyházunk és szüleitek hűséges gyermekének. Szívetekben most mondjátok hálás köszönetet a hű Istennek drága szüleitek hűségéért, mely bölcsőtök fölött virrasztott, mely betegségetek idején ápolt, mely a mindennapi kenyér ajándékával táplált benneteket s most útra bocsát titeket. Szüleitek számára is a hűség jutalma ez a mai nap, amikor szépen és ékesen kéz a kézben Isten és a gyülekezet színe előtt láthatnak benneteket. Isten a hűséges szívekben, Isten a mindhalálíg hűséges szívekben gyönyörködik ezen a földön. Sohase szomorítsátok meg a hűségetekben gyönyörködni akaró mennyei Atyánkat!

III.

Maradjatok mindhalálíg méltóak Isten hűségének a jutalmához.

De vajon miképpen maradhattok meg páros életetek folyamán a hűség gyermekeinek? Isten, anyaszentegyházunk és szüleitek hűséges gyermekének?

Minden bizonnyal csak úgy és csak akkor, ha a békesség Istenének szeretetében, hűségében és békességében éltek.

Isten hűségének és békességének útja számunkra a megszentelődés útja. A megszentelődés útja a házastársak számára nem más, mint testük és lelkük feddhetetlenségben való megőrzésének útja. Őrizzétek testetek egészségét és tisztaságát. Őrizzétek Isten és egymás számára! Őrizzétek lelketek egészségét és tisztaságát. Őrizzétek Isten és egymás számára! Egészséges testtel és tiszta lélekkel legyetek hitvestársak. Nemcsak a jó és a szép napokban, hanem a megpróbáltatás és a kereszthordozás idején is. Isten hűsége megőriz benneteket a megszentelődés útján. Isten békessége családi hajlékotokat és szíveteket olyan otthonná szenteli, ahol a szeretet és a békesség csókolgatják egymást. Szenteljétek meg otthonotokat és szíveteket naponként Isten Igéjének olvasásával és az arra felelő boldog imádsággal. Isten élő Igéje, a dicsőséges Jézus Krisztus jó pásztorként megőriz titeket minden gonosztól. Benne bízzatok a nyomorúság idején. Benne reménykedjétek a kísértések óráiban. Neki ereje van távol tartani tőletek a sötétség gonosz hatalmasságát, mely a bűn útján megszensteleníti mind testeteket, mind lelketeket. Neki hatalma van benneteket győzelemre segíteni az üvöltő oroszlánként körbejáró Sátán elleni harcban, aki képes mind testeteket, mind lelketeket elveszejteni a gyehennában. A megszentelődés útja a hűség és a békesség Istenéhez vezető út. Ezen az úton mindig szembejön veletek a hűségnek és a békességnek az az Ura, aki szép menyegzői öltözetként rátok ruhazza Krisztus érdemeért szentségének és hűségének, békességének és szeretetének ajándékait.

Isten hűségének és békességének ajándékaival felékesítve legyetek és maradjatok hűek Istenhez és egymáshoz. Mindhalálíg. „Légy hív mindhalálíg, és neked adom az élet-koronáját.” Ámen.

Temetési beszédek

Nagy István

A főpásztor

Alapíge: 1Péter 5,4

Az evangélium, az örömhír a *főpásztorról* szól, arról szól, hogy van főpásztor. Ezt halljuk, és ebben van az igazi örömünk. Nem pásztor nélküli, gazdátlan emberek vagyunk, mert Isten megkönyörült rajtunk és eljött hozzánk Jézus Krisztusban, vállalta megkeresésünket és megváltásunkat, hogy magához gyűjt, gondoz és hazaterel. Azt mondta: „Én vagyok a jó pásztor”, és mi boldogan válaszoljuk rá: „Jó pásztor ő nagyon, szeme juhán vagyon.”

Pásztori munkáját mindaddig végzi, amíg ígérete szerint dicsőségesen *megjelenik*. Úgy végzi, hogy *embereket használ fel munkájában*, akiket elhívásával alkalmaz, és akik úgy szolgálnak, hogy reá figyelnek. A sokféle munka között folyik a Krisztusé, a lelki munka. Minden megtalált lélek egyben pásztorkodásra elhívott munkatárs. A hívők ezt végzik. A lelkipásztoroknak ez a foglalkozásuk, nem olyan értelemben, hogy így keresik meg kenyерüket, hanem ezzel foglalkoznak szüntelenül.

A főpásztornak *ilyen szolgálója* volt a ti kedvesetek, a mi gyermekkortól való barátunk. Úgy nőtt fel, olyan nevelést kapott a szülői otthonban és a református kollégiumban, hogy megtudta, kinek a tulajdona életében és halálában. S akkor kapta az elhívást a szolgálatra. Vállalta és felkészült rá, majd mindenkor és mindenütt hűségesen végezte azt. Először a családjában, a terhet készségesen osztó élettársért és vele együtt a féltőn szeretett gyermekekért, unokákért, jó testvérekért, aztán itt erősödve — a hívők közösségében, kicsi falvakban, s aztán legtöbbit a hajdani fejedelmek kedvelt városában. Tudta jól, hogy kinek szolgál, és megmaradt mellette a nagy megingások nehéz idejében is, mert reá támaszkodott, imádsággal, Igéjének figyelmével tőle kapta az erőt és a vigasztalást, hogy a neki kijelölt pásmában nem béresként, hanem az Úr munkatársaként szolgáljon. *Mivel szolgált?* Azzal, hogy Jézus Krisztusra mutatott beszédével és életével, hozzá igyekezett vezetni a lelkeket, a megtartást biztosító főpásztorhoz. Az itt olvasható szabály szerint: örömmel és jóindulattal.

A nemcsak bizonyos időre, hanem az örökkévalóságra szóló, tehát legfontosabb munka *sokszor nagyon nehéz*, népszerűtlen, ellenállásba, akadályokba ütközik, melyek megbéníthatnák. Am a főpásztor nem azért kezdte el, hogy abbahagyja, ezért folytania kell. És ő lehetővé teszi a munkát, mégpedig azzal, hogy mindig elől jár, alkalmazottai nyomában haladhatnak, hogy az előre elkészített cselekedetekben járjanak. Így bizonyítja szavát, hogy „a ti munkátok nem hiábavaló”. Megörvendeztet eredménnyel, hogy láthatóvá teszi a lelkek megmozdulását, kitarását, szeretetét. Ez történt az elhunyttal is. Ezért volt része tiszteletben és szeretetben, melyet szolgálata váltott ki a gyülekezetben, az egyházmegyéjében, de a kívülállókban is. — Munkálkodott, amíg csak tudott. A megbízást még a betegsége jelentkezésekor sem akarta visszamondani, hiszen ebben volt életének értelme. Am eljött az idő, mikor tapasztalnia kellett, hogy a lélek ugyan kész, de a test erőtelen. Súlyos megpróbáltatást hozott számára a kikapcsolódás, a megállás, a tehetetlenség, majd az ágyhoz kötöttség. Elviselte türelmesen, mert az Úrra nézett. Még betegségében is zsoltárokat énekelt.

És mire vitte? Mit nyert a munkájával? Az áldások nem maradtak el, az Úr gondoskodott szolgáljáról. De mégis oda jutott, ahova a pásztornélküliek, véget ért az élete. Látszólag! Mert amit hirdetett, amire nézett, az következett el. Az életnek *van célja*, és ezt a hívő lélek tudja. A cél az, hogy a *főpásztor megérkezik*. Az élet itt a földön az ő megjelenésekor ér véget. Jön, visszajön a főpásztor. Ez az adventi reménység. Mi mindig adventben élünk, a főpásztort várjuk. Nem tudjuk, mikor jön érettünk, de bizonyosan eljön. És akkor *számadottat*, mindenkit, a lelkipásztorokat

különösképpen. Ez itt már megtörtént, és szabad hinnünk, hogy most már látja a hazahívott munkás a megígért jutalmat. Igenis van miért szolgálni. Nem a világ bérezését helyezi kilátásba a főpásztor, hanem *hervadatlan koronáról beszél*. Koronát ad a harc után. A maga dicsőségének, uralmának koronáját osztja meg megbízottaival. Ezt nyerni lehet, nem kiérdemelni, hiszen senki sem szolgál rá, senkinek sem tökéletes a munkája, hanem kegyelemből lehet átvenni a részesedést.

Testét, mely elhasználódott a világban, hazahoztátok, hogy szülővárosában kerüljön földbe. Életét Jézus vitte haza, mert az övé volt és az marad örökké. Ti még itt vagytok, elvesztettétek azt, aki pótolhatatlan kincs volt számotokra, de csak egy időre. Van főpásztor és vigyáz rátok — várjátok őt, készüljete fogadására, s akkor ti is elnyeritek a dicsőség hervadatlan koronáját, az örök életet, s együtt lesztek megint a mennyei örömben és dicsőségben. Ámen.

Eduard Thurneysen

Az oltalom az élő Istennél van

Alapige: Zsoltárok 36,8—10

És most figyeljünk arra az Igére, amelyet nekem a hazatért édesanyja ajánlott. Ez a Zsoltárok 36,8—10 verseiben van megírva és így szól: „Ó Isten, milyen drága a te kegyelmességed; az embernek fiai a te szárnyaidnak árnyékába menekülnek. Dúslakodnak háznak bőséges javaiban; megitatod őket gyönyörűséged folyóvizéből. Mert nálad van az életnek forrása; a te világosságod által látunk világosságot.”

Nekünk oltalmunk van! Egyes órákban bár erősen szenvedünk, de mégsem vagyunk magunkra hagyva fájdalomunkban.

Itt vannak azok a kezek, melyek vezetnek minket, itt van az alap, ami elbír, ami megtart, vagy amint e zsoltár mondja: Itt vannak azok a szárnyak, melyek befednek minket. Ebben az Igében Istenről van szó. Isten vezet, Isten hordoz bennünket; Isten betakar minket! Az az ő kegyelme, hogy az emberek fiai az ő árnyékában, biztonságban lakozhatnak.

Azt lehetne mondani, hogy nagyon emberi módon beszélne Istenről, ha itt valóban olyan szárnyakra gondolnánk, melyek alatt elrejtőzködhetünk. De örvendünk annak, hogy az Úr olyan világosan, olyan érthetően és olyan egyértelműen beszél a bibliai Igében, mert ezekben az órákban szorongatott és megrendült emberek vagyunk. Mi világos, érthető választ igényelünk. A halál most megragadott egy életet, mely számunkra kedvesebb és drágább volt bármely másnál, és úgy összetörte, ahogy csak a halál tud életet összetörni. Mintha fejszecsapások fenyegetnék az életünket, amikor azt látjuk, hogy ilyesmi is történhet egy élettel, mint ami ezzel az élettel is, a fiú, a testvér, a férj, az apa életével történt. Olyan reszketés fog el bennünket, amely létünk gyökeréig megragad minket. Még egyszer elvonul szemünk előtt mindaz, amit szeretett hazaköltözöttünk jelentett nekünk és ami felejthetetlen volt benne. Magunk előtt látjuk azokat az éveket, melyeket vele tölthettünk el. Számunkra különös élet volt az ő élete, különös, mert gazdag élet volt. Ez a gazdagság áradt ki reánk, és most tőlünk mindez elvétellett! Itt van e zsoltár erős Igéje a szárnyakról, az oltalomról, melyet nekünk keresnünk kell, hogy az igazi Ige minket is megoltalmazzon fájdalomainkban.

Igen, mi most oltalmat keresünk. Ti, kedves gyászolók, árvák lettetek ebben az órában, és még sokáig fogtok gondolatban virrasztani a ti hazaköltözöttetek emléke felett. A ti belső otthonotok erőssége távozott el, aki az ő életében elrendezett, eligazított titeket. Szeretnénk felsikoltani és tiltakozni a halál e kemény közbelépése ellen. De — s ebben van az Ige oltalma — mi megtalálhatjuk az Igében azt, hogy nem nekünk kell tiltakoznunk, mivel nem is lennénk képesek rá. Van azonban valaki más, aki tiltakozik, aki fellázad helyettünk. Van valaki, aki képes erre.

Mi nemcsak a halál kezét látjuk, hanem egy hatalmas és kegyelmes kezét is, mely megragad. A Hatalmas kezét, aki nem tör össze, hanem megszentel és megsegít. Isten keze Jézus Krisztusban ragad meg minket. Isten keze a mi oltalmunk. Oltalom még a halál előtt is. Ha nem is nyomatékosan, de mégis ott van ez a zoltár szavaiban. Mert ez a zoltár Isten jóságáról beszél, és ahol Isten jóságáról van szó a Bibliában, ott az egyetlen Egyről is szó van, akiben Isten ezt a jóságot felfedi, akiben ez a jóság megjelenik, mert ott Jézus Krisztusról van szó. Nekünk, amikor a zoltár erről az oltalomról beszél, arra kell gondolnunk, akit keresünk. Arra kell gondolnunk, aki egész életünket magára vette, aki halálunk órájában is testvérünk. S ezzel egészen az utolsó pillanatig betakarta életünket. Most valóban nem vagyunk magunkra hagyatva, és ezután sem leszünk árvák, ha életünket megérinti és minket mindenestől magába fogad.

Tehát a mindenható Atya jelenébe emeltettünk fel, amidőn Jézus Krisztus a mi egész életünket elébe vitte. Ezt értjük akkor, amikor Isten szárnyairól van szó, melyek alatt mi elrejtőzhetünk. Isten jósága többé nem akar elhagyni minket. Itt a koporsó, itt vagyunk mi fájdalomainkban, de itt a halál és az utolsó búcsú pillanatában Jézus Krisztus számunkra azt jelenti: Isten nem a halottak, hanem az élők Istene, és neki él minden! Ezért annak adja meg magát a ti gyászoló szívetek, „aki megmenti a mi életünket a koporsótól”

Én tudom, hogy amikor ezt kimondom, nem hat mellébeszélésnek, mivel a hazaköltözött maga is az égi Atya iránti világos hitben és bizodalomban tudott erről az oltalomról. Már fiatalságától fogva, de különösen az utóbbi időben vált nyilvánvalóvá előtte és benne az Atya kezében lévő oltalom tudata. Az általa megélt sajátos módon tudott az Atya jóságáról.

Legyen szabad egynéhány szót idéznem az utolsó hónapban a leányához írott leveléből, ahol ezt írja: „A halállal nincs egyszerűen vége az életnek. Aki a mi bűneinket magára vette, a menny segítségével, Isten jóságával kiutasította a halált.” Majd hozzáteszi: „Nagyszerű segítség, ha ehhez a kiutasításhoz Jézus Krisztus segítsége járul.” Így írt ő. Így tudta ő. Nem akarom azt mondani, hogy ő maga nem félt a halál előtt. De még halálfélelmében is, ami mindnyájunk számára egyszer elérkezik, tudott erről az oltalomról. Nem óhajtjuk dicsőíteni, miközben arról beszélünk, hogy ezt az oltalmat megtalálta. Ez az oltalom ajándékozott neki. És mi örvendezhetünk ennek, és arra gondolhatunk, hogy Isten jóságának fénye egész életében és halálában bevilágította őt. „Mily nagy a te jóságod, Isten, hogy az emberek fiai a te szárnyad árnyékának oltalma alatt élhetnek.”

De a zoltár továbbvezet: „Dúslakodnak háznak bőséges javaiban; megitatod őket gyönyörűséged folyóvizéből.” Itt van előttünk újra ez az erős Ige, mely tele örömmel, étellel és az élet teljes igenlésével. Furcsának tűnhet egy ilyen Igét mondani a koporsó mellett. De ha nekünk Isten által nem kell többé félnünk még a koporsónál és sírgödörmél sem, akkor szabad nekünk a halál ellenére is új örömmel örvendezni az életnek és az ő kegyességének. De ezzel mi nem beszélünk a lényeg mellé, mivel ő egy olyan ember volt, aki különös módon mondott igent az életre, aki különösképpen eleven életet élt. Volt valami meghatározhatatlan, valami érthetetlen bölcsesség és életrevalóság benne, valami meghatározhatatlan megindultság, és ebből az érzelmek, az érzések és a gondolatok gazdagsága áradt. A tehetség és az erő gazdagsága áradt belőle. Ebből a belső gazdagságból formált és alkotott. Úgy állt előttünk gondolatai és tervei gazdagságával, mint a kereskedő üzletében, melyet a neki ajándékozott szép évek alatt virágzóvá tett.

Családja és barátai körében úgy élt, mint ajándékozó és kezdeményező. Belsőleg részesedett a jól ismert művészek alkotásában és a tudás többi területein. El kellene-e hallgatnunk ezt? E koporsó mellett jelként kell tekintenünk mindazt, amit Isten ennek az életnek ajándékozott.

Egyáltalán nem igaz az, hogy a Biblia sandán lenézné azt, aki ilyen mozgalmas életet él. Isten azon van, hogy gyermekei örvendjenek világa gazdag ajándékainak és igyanak kegyelmének forrásából.

Természetesen tudunk azokról a mély árnyékokról is, melyek ezt az életet beborították, tudunk kerülő és tévutakról is, melyeken járt. Valóban van összefüggés az életigenlés, a gazdagság és a beárnyékolódás között. Könnyen elfeledjük azt, hogy ennek az életnek minden adománya és jósága csak ráutalás és hasonlat; egy egészen más élet adományának és jóságának hasonlata. Nem szabad szem elől tévesztenünk ezt, különben a világos és igaz utat veszítjük el, Istent, az ajándékozót nem szabad elfelednünk, sem az ő ajándékait, mert azok könnyen kísértéssé válnak és mi botladozunk és felbukunk a mértéktelenségben és a zűrzavarban. Néha-néha hazatértünk életében is előfordult, hogy valamit elfeledett és elveszített ebből, és ez volt az oka harcainak és árnyékainak. Ellenben Isten jóságához tartozik az, hogy nem enged elesni minket, hanem megigazít és hazavezet. Ő maga gondoskodik arról, hogy az áthághatatlan akadályok előtt, melyeken nem vagyunk képesek átjutni, ismerjük fel életünk tökéletlenségét és hibáját.

Ha mi azt a mélyből jövő Isten utáni kiáltást is megtanuljuk, amit a 103. zsoltsárban találunk: „aki megbocsátja minden bűnödöt, meggyógyítja minden betegségedet” — csak akkor tanuljuk meg igazán és valóban ismerni és szeretni Istent mint a minden irgalmasságok atyját.

Így vezetett titeket hazatért testvérünk. Nemcsak könnyedén, a magaslatokon és fényen át vezetett benneteket, hanem szigorúan és keményen is. Ismerte a mélységet is. Gondoljunk élete harcaira, melyeken át kellett mennie. De gondoljunk arra is, hogy valóban mint férfi hordozta és szenvedte el ennek az időnek minden súlyát és nehézségeit. Amint az mindenkire egyformán kiárad manapság.

De nem hagyta magát összeroppanni, mivel számára a nehézségek éppen ez ajándékká lettek. Mély és rejtett értelmet ismert fel a nehézségekben. Újra egy levélrészletet idézem, ő maga írja: „Ez a harc közelebb vihet minket Istenhez. Ő felráz minket, és ha egyszer az egész teremtés a földön fekszik, hangos lesz az Isten segítsége után kiáltás.” Ilyen kiáltásokban tört ki a saját nehéz tapasztalatai mélységében. És most gondoljunk újra életének jó éveire, valamint arra, hogy bár ezek az évek helyenként megtörtettek, mégis annak az életnek a példázata lettek, melyről a zsoltsáros elmondja, hogy Isten minket túl a síron ki akar elégteleni ezzel az étellel mint folyóvízzel. Most egészen megszűnt ez az élet, a maga jóságával, gazdagságával, harcával egyetemben, mert egészen más élet, az örök élet köszönt be, ahol megelégtettünk házának kegyelmével és világosságával.

S ezzel elérkeztünk alapigénk végére!

„Mert nálad van az életnek forrása, a te világosságodban látunk világosságot.” Ezzel fejeződik be mai zsoltsárrészletünk. Szó szerint ez azt jelenti: A te arcod által beragyogva látjuk a világosságot.

Ha egyszer az ember a halál szoros kapuján átjutott és összes érthetetlen és értelmetlen dolgai hátramaradnak, akkor a különböző kísértések és erőszakosságok felett, melyek az életben kínozták, űzték és gyötörték, nagy világosságba juthat, melynek valóságos fényét addig nem engedték az embernek napfényre jutni. De ennek most már vége! Ezután már Isten előtt állunk, és Isten az, aki egészen megért minket, jobban, mint ismerőseink, jobban, mint mi magunk. Ha legalább megismerhetnénk és megragadhatnánk ezt, hogy Isten ért engem! Itt bolyongunk és sokat mesterkedünk az életben, de nem tudjuk, hová tartozunk.

És mégis, mindennek ellenére mégis végtelenül világos: Mi a Atyához tartozunk! Az ő világosságában élhetünk, az örök világban. Az örökkévalóság fényétől besugározva láthatjuk meg a Világosságot. Ez persze nem magától értetődik. Hogy ez a fény a mi halálunk éjében felragyoghat, hogy nem marad bonyolult, bűnös és mulandó életünk saját személyünkkel együtt az idő és a tér világában — ez Isten csodája.

Ez az az utolsó, ez az a végső tett, amit Isten számunkra tartogat. Ez pedig a bűnök bocsánata, Krisztusnak a halálból való feltámadása által. Igen, Jézus Krisztusról nekünk most még egyszer beszélnünk kell. Az ő haláláról, mely által mindent legyőzött, ami minket el akar és el tud választani az Atyától, az ő feltámadásától, mely

által bevont minket az ő győzelmébe és fényébe. Így most az ő fényének megvilágításában állhatunk.

Innen akarunk most visszagondolni hazatértünk életére. Innen köszönjük meg Isten jóságát, mely neki is világít. De köszönetet mondunk azért is, hogy a sötétségben és a harcokban nem maradt egyedül és nem maradt áldás nélkül.

Itt hagyunk mindent, ami nekünk sötét volt ebben az életben és fáradtságot okozott. Újra azokra az ajándékokra kell gondolnunk, melyekkel megáldotta életét az Úr. Végül utolsó órájára gondolunk, amikor figyelemreméltó nyugalommal halhatott meg.

Halottnak lenni nem csupán azt jelenti, hogy hullává változunk. Halottnak lenni egyben azt is jelenti, hogy Isten megbocsátásának ereje által magához emel, miként hazaköltözött testvérünk is remélte abban a levelében, melyben Isten eleve elrendeléséről írt.

Egyben rátok is gondolunk, szeretett hátramaradottak, és titeket, valamint magunkat is, a kegyelmes és hatalmas Atya kezébe ajánlunk, ahol a mi eltávozottunkat is tudhatjuk.

Köszönjük Isten Igéjét. Köszönetet mondunk Istennek azért a hatalomért és kegyelemért, mely fölénk, halandó emberek fölé kiterjed. Ámen.

Fordította: Vass Béla